ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,606 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905, ԱՊՐԻԼ 7—20 — 14 ՍԷՖԷՐ, 1323—7 ՆԻՍԱՆ 1321 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

بوزانتيون
ايبجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه‌ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Լօռի 8րդ թիւին մէջ քահանայի մը կողմէ «Ամուսնական գեղծումներ» խորագրով յօդուածն առիթ կուտայ ինծ մանանչուած գաղափարն հաստատելով հանդերձ, ճշտել անոր պատճառները՝ ակնարկուած տեղւոյն վրայ։

Պրուսայի շրջակայ հայաբնակ գիւղախումբերու ամուսնական—ընկերային խըղճըրին շուրջն է որ երկրորդ անգամ ըլլալով կ'զբաղինք։ Ցոցուածագիր քահանան լսելով որ այդ գիւղերուն մէջ 9—10 տարու աղջիկները կ'նշանեն 24—26 տարու երիտասարդներու և 12—13 տարեկաններն կ'պսակեն, շատ ցաւեր է։ Իրաւունք ունի Տ. Հօր ըսածն հաստատելու համար իբրև ականատես վկայ պատմեմ ուրեմն բուն իրողութիւնն ու անոր պատճառները։ 1885 թուականին ուսուցչական պաշտօնով Մեծ Նոր Գիւղ գանուեցայ։ Այդ գիւղ՝ իբր 1100 բնակչօք (այն ատեն) Պրուսայի արեւելեան—հիւսիսակողմը 10—12 ժամ միջոցով պատուական բարեբեր հողով ու այգիներով, ընտիր, մաքուր օդով ու ջրով վայր մ'է։ Բնականաբար աստնվ պատուական գիւղի մը բնակիչներն հաւասարապէս քաջառողջ, ուժով ու կորովի պիտի ըլլան, չէ՛։ Այրերուն համար ըսելիք չունեցայ, որոնք լայնոսկր, բարձրահասակ, գունեղ ու թանձրամարմին էին։ Բայց զարմանքս չկրցի զսպել երբ տեսայ կիները՝ նիհար, միջահասակ, գունատ ու նիհար։ Պատճառը չկրցին բացատրել։ Հասաւ գիւղին ամուսնական աւերչըջանը՝ ձմեռը։ Հարցնախօսութեան մը միջոցին, երբ քահանաները ծննդեան տօմարը կ'նայէին՝ ճշտելու համար ամուսնացող երիտասարդին ու աղջկան տարիքը, հետաքրքրուեցայ իսկոյն և իմացայ որ աղջկան տարիքը 14ը լրացած ըլլալու էր։ Դիտողութեանս պատասխանելով ըսին թէ երբեմն Առաջնորդ հօգելոյս Ներսէս Սրբազան չափաւորելով կանխահաս ամուսնութիւնները, աղջիկներուն համար 14 տարին ու մանչերուն համար 18 տարին բաւական համարեց և այս առթիւ կոչեց ժամանակին քահանաները, թաղականները, և խօսեցաւ այսպէս. «Քահանա՛յք, Թաղակա՛նք, ձեզի կ'պատուիրեմ Եկեղեցւոյ կողմէ և Աստուծոյ անունով որ դուք յետ այսօրիկ 9—10—11—12 տարեկան աղջիկները 13—14—15 տարեկան տղաքներու հետ չամուսնացնէք։ Աղջիկներու եւ մանչերու այդ տարիքները բոլորովին և խստիւ անյարմար ու անչափահաս են և յոյժ վտանգաւոր. այսպէսով պիտի փճանաք դուք ու կորուսիք հիւանդկախ ու վատառողջ։ Ձեր առողջ ու առոյգ կեանքերը տեւականապէս պիտի պահէք ազնիւ սերունդներու յաջորդութեամբ Աստուծոյ փառքին, ձեր օգտին եւ երկրին շինութեան համար։ Պարտաւոր էք ուրեմն լուրջ խոհականութեամբ մը կառավարել ձեր անձերն ու վարել ձեր առողջութիւնները։ Կ'հրամայեմ ձեզի որ յետ այսօրիկ ձեր ամուսնացնելիք աղջիկները՝ 14 տարին ու մանչերը 18ն առնուազն լրացած ըլլալու են, որպէսզի կարելի ըլլայ ժողովուրդիս անճրաւումը գոնէ այս կերպով արգիլել մասամբ։ Այս մասին ալ իմ թեմիս պաշտօնական ներկայ գիւղախմբին բոլոր Խորհրդարաններուն մէջ գրաւոր գնոցագիրներ պիտի թողում, որով կանոն մը ըլլալու համար ձեր յաջորդներուն իսկ, կամ նոնադրուած տարիքներէն նուազ կերպով ամուսնութիւններ չկնքելու պայմանաւ։ Ներկայ թուականէս գործադրելի է այս հրամանս։ Հակառակ պարագային անէծքի տակ կ'դրուին այն քահանաները, թաղականները, երեւելիները, որք այս կանոնին հակառակ կ'վարուին զանազան նըկատումներով ու պատճառանքներով։»

Հազիւ լրացուց քահանան իր խօսքը, իսկոյն մի քանի մարդիկ Խորհրդարան մտնելով Հօրմէն խնդրեցին իրենց տղուն համար՝ 20—22 տարեկան, ինչպէս նաև հարսնցուին համար։ Ասոնք Իզմիր կ'բնակէին եղեր, ուր կ'երեւի փորձեր են ամուսնացնել տղան իրենց անչափահաս աղասուհիին հետ ու չեն յաջողեր։ Քահանան ծննդեան տօմարը բանալով զարմանօք յայտարարեց թէ Մարիամ, հարսնցուն, ծնած էր այնինչ թուականին, յորմէ հետէ հազիւ 13 տարին կ'լրացնէր, իսկ Պատուական անուն երիտասարդը՝ փեսացուն, Մարիամին կնքահայրն եղած էր։ Ճշմարիտ ենթադրութեամբ մը դիտուեցաւ որ Պատուական, երբ ժամանակաւ տեղւոյն դպրոցին աշակերտ, տա՛ ի չգոյէ կնքահայրի, պատահաբար, կնքող քահանային կողմէ հրաւիրուած ու կնքած էր Մարիամը։ Այս յայտարարութեան դէմ կեցան մարդիկը, որք բաւական ալ գինով էին։ «Տէր Հայր», պոռաց մէջէրնէն մին, «էյեր թօ ...»։ Սպառնալիքներ սկսան տեղալ Տէր Հայրերուն գլխուն վրայ։ Անոնք պատասխանեցին նախ թէ աղջիկը 14 տարու չկայ, յետոյ թէ Պատուական Մարիամին կնքահայրն է եղած, չենք կրնար պսակել, կ'վախնանք օրէնքի դէմ գործելէ, և թէ Առաջնորդին հրամանին դէմ չենք կրնար վարուիլ։ Կռուին սկսաւ իր ծայրագոյն աստիճանին, սակայն և այնպէս կարելի եղաւ Ցովակիմեան Սրբազանի —Առաջնորդին Նիկոմիդիոյ— գրել ու պատասխանին վրայ գործել զարմանք, որ կ'արգիլէր բացարձակապէս թէ անկարելի էր պսակել Պատուական այսինչեանը Մարիամ այնինչեանի հետ, երկու պատճառաւ, աղջկան տարիքին ու տղուն կնքահայրութեան համար։ Հանգոյցը մնաւոր Թեմակալը լուծեց ժամանակին, չգիտենք ի՛նչ կերպով, ճշմարիտն այն էր որ Պատուական և Մարիամ օրինաւոր պսակեալ այր ու կին էին այլեւս։ Ցայտնի է թէ եղծումն որքան վերէն գայ, նոյնքան բուռն ու չնչաակի կ'ըլլայ հարուածը։ Պէտք կ'ուզեմ թէ ա՛լ անկէ յետոյ հօգելոյս Վարժապետեան Սրբազանի պատգամն իր արժէքէն բաւական ինչ մը կորսնցուց։ Գիտենք թէ ամէն բանի որոշ շրջանը կայ, ինչպէս ամուսնութեան նոյնպէս ծննդաբերութեան. ահա այս վերջնոյն շրջանին մէջ ենք։ Տեղացիներն ըսին մեզի թէ եկեղեցւոյ զանգակին առաջին ղօղանջը բաւական է յիշեցնել թէ հարս մը մեռած է, և դժբախտաբար պէտք է հարցնել միայն թէ որո՞ւ հարս է։ Իրաւ է որ քանի մը օրուան մէջ ծանոյց զանգակն իր տխրանուագ ղօղանջով թէ կնիկ մը մեռած էր, Պալենց հարսն էր ըսին, «ինչմա՞նկ բան եղաւ ծօ, այդ խեղճը կանուխ երթալ կ'ըլլա՞ր», մրթմրթաց ծեր մարդ մը, «վա՜խ», կ'ըսէր մէկ ուրիշ մը. «հազիւ տարուան մը հարս էր ...»։ կէս բերանով —ինչպէս կ'ըսեն— հարցուցի թէ ի՛նչ հիւանդութեամբ մեռած էր. «տղաբերքէն էր» պատասխանեց կին մը. «հօս հարսները չեն դիմանար այդ ցաւին», աւելցուց։ Զափազանցութիւն չըլլայ, 15—20 վաղամեռիկ 1—2—2½ տարուան հարսներ տեսանք որք կարծես իրենց ծնողաց նկատմամբ վրէժխնդիր ըլլալով մը պրկած էին մեռելական չըթունքնին, թէ ինչու խնայած էին իրենց ... պէս։ Մեր ամէնէն աւելի ճշդելիք պարագան սա էր թէ ինչու տա գիւղացիները շուտով կ'ամուսնացնէն իրենց մանչ և աղջիկ զաւակները, ի վնաս և ի կորուստ իրենց առողջութեան ու կեանքին։ Իմ դատումովս—այն ատենուան՝ իբր 20 տարի առաջ, ինչ որ իրենց ալ կարծիքն էր—այդ կլիման՝ ուղիղ համեմատութեամբ մանչերու թիւին՝ չէր արտադրեր աղջիկ, զրօրինակ 70% մանչ և 30% աղջիկ, ահա այս էր ժամանակին թիւը։ Հիմա չեմ գիտեր, եթէ Բնութիւնը կամ իրենց ապրելու կերպերը բարւոքում մը յառաջ բերին։ Աղջիկներու այդ անհամեմատ նուազ թիւին հետեւանքով էր առեւանգումներուն և անժամանակ խնդրանքներուն պատճառը։ Ուրիշ աւելի կարեւոր պատճառ մ'ալ կայ, այդ յոյժ քաջառողջ կլիմային ներքև պատանիներն շուտով կ'աճին կ'զօրանան ու վաղագոյն կ'հասնին արբունքի. հետեւապէս անկէ վերջ ամուսնութեան կ'միտին և հակառակ պարագային վաւաշոտութիւնն ուրիշ ապօրէն ուղիներու կ'առաջնորդէ զիրենք, եթէ ծնողները ամուսնութեան օրինաւոր ճանբուն չառաջնորդեն զանոնք ժամ առաջ։ Ասոնցմէ զատ ծնողներն իրենց վերապահուած աւելի մեծ պատճառներ ունին որ զաւակնին կանուխ ամուսնացնեն։ Ահա այս պատճառներով է որ Նաւովայի գիւղախումբերու Հայ բնակիչներն ստիպուած են անժամանակ ու անչափահաս ամուսնանալ. տարակոյս չկայ սակայն թէ անոնք կ'դիմեն հակայաքայլ անճրաւումի սահմանները, փճացնելով իրենց կեանքն ու առողջութիւնն և սերնդական ամբողջ կենսականութիւնը։ Եթէ Բնութիւնը չօգնէ անոնց սեռային պէտքին լրացումին, աղջիկ զաւակներու արտադրութեան տեսակէտով՝ ըսել կ'ուզեմ, այն ատեն կարելի չէ անոնց ներկայ վիճակը փոփոխել։ Ժամանակէ մ'ի վեր կը դիմեն անոնք Ատաբազար, Պարտիզակ և Միջագիւղ Կէյվէյի, աղջիկ առնելու համար, սակայն ընդհանրապէս նպաստաւոր չըլլար այդ դրութիւն իրենց համար, որովհետև խստաբարոյ ու խստապահանջ են իրենք ու չեն կրնար ապրիլ ուրիշ աղջիկներէ հետ։ Բաղդատմամբ Նաւովացիներու, ուրիշ կարեւոր ու հայաշատ քաղաքներու մէջ ալ ոչ նուազ ամուսնական —ընկերային գեղծումներ կ'պատահին։ Միայն Նաւովացիները չմեղադրենք։ Կարեւոր վայրեր կան ուր տեղի ունեցած ամուսնութեանց մէկ կարևոր մասը, եթէ ոչ մեզօք արհեստականութեամբ, գէթ նիւթական, ֆիզիքական, մտաւորական տեսակէտով այլանդակութիւններ կ'ըլլան յաճախ. այդ իսկ պատճառաւ է որ ամէն տեղ ամէնէն աւելի զբաղեցնող խնդիրն ամուսնական—ընտանեկանն եղած է դժբախտաբար։ Քանի որ կեանքի պայքարէն շուտով յաղթուող անճարակ ու դասալիք, ծոյլ ու թուլամորթ երիտասարդներ երթալով կ'շատնան մեր մէջ, տարակոյս չկայ որ այս բախտախնդիրներ ամուսնական խնդրոյն մէջ գոնէ յաղթական ելնելու համար պիտի պայքարին նիւթական ամէն կարծեցեալ յաջողութիւն ձեռք բերելու. միւս կողմէն ալ մանաւանդ մայրերուն բաղձանքը՝ գեղեցիկ, չէ՛, ճկուն, լեզուանի փեսաներ ունենալու մասին, ամուսնական ամէն կնճիռ կ'դիւրացնեն, ըսել է միենոյն ատեն ամէն ընտանեկան ներքին խաղաղութիւն, շփոթութիւն ու կռիւ կ'պատրաստեն իրենց ձեռքով։ Իրաւամբ կ'ըսուի թէ քահանաներուն ձեռքն է բուն գործը ամուսնութեան մատեցողներուն։ Իրօք ալ այդպէս է ... ինչո՞ւ համար ըսի ... որովհետեւ ուղիղ ու ճշմարիտ և անկաշառ չեն վարուիր անոնք իրենց պաշտօնի բնոյթին մէջ։ Զարմանքս ու արամունքս չկրցայ զսպել սակայն, ի հակառակն տեսնելով կամ լսելով իրողութիւն մը որ պատահեցաւ ասկէ առաջ Ատաբազարի Ս. Հ. եկեղեցւոյ քահանաներուն միջեւ։ Ի՛նչպէս։ Մանօթ անձնաւորութիւն մը քահանաներուն կ'դիմէ անցեալները, իր մտաւոր ազգական՝ 35 տարու աղջկան մը համար որպէս զի հարսնախօսութեան սակագինը վճարէ։ Քահանաները դիտողութիւն կ'ընեն թէ պսակ չի դրուիր այդ աղջկան վրայ, քանի որ մտաւորապէս ի վիճակի չէ ամուսնութեան։ Աղջիկն ամուսնանալու համար խենթ կորած է, և փեսացուն ալ ինք գտած է, կ'ըսէ խնդրարկուն։ Վերջապէս խնդրարկու անձին խոստովանութեան վըրայ թէ մտաւորապէս իրօք տկար է աղջիկը, խնդիրը կ'վերջանայ. հոգ չէ թէ աղջիկը բողոքականութեան կ'յարի ու այնպէս կ'ամուսնանայ։ Բուն խնդիրը սա է սակայն թէ՝ —ինչ որ կ'զարմացնէ մեզ— կրցին յայտարարել քահանաները «Պըսակ չենք դներ Կ...ին վրայ»։ Ասիկա բարեգուշակ նշան մ'է թէ վերջապէս մեր քահանաներն զգալու վրայ են կամ զգալ սկսած են սա ամուսնական վատթարութիւնները վերցնելու, մաքրելու համար։ Ինչո՞ւ չհոգան, ժողովուրդներու բարեկեցութիւնն ու երջանկութիւնը չէ՞ որ ընտանիքներու խաղաղութենէն ու անոնց մտահաճ ապրելու սուրբ կեանքէն կախում ունին, և թէ՝ անոնց ցաւը, կըսկիծն ու անսիրելութիւնն որո՞ւ կ'վերաբերին ուղղակի։ Չէ՞ որ իրենք պիտի աշխատին, յոգնին, քրտնին զանոնք կարգի բերելու համար։ Ուրեմն լաւ չէ՞ որ կանուխէն առաջքն առնուի, տհաւոր չարիքներ ու պառակտումներ յառաջ բերող փճացուց ու գեհենիկ հալիւներու վրայ կազմուելիք ամուսնութիւններուն։ Մէկ խօսքով, ըսենք թէ մեր ամուսնական ընկերային ու ընտանեկան ճակատագիրը քահանաներուն ձեռքն է։ Մաղթենք որ Աստուած արժանաւոր քահանաներ շնորհէ մեզի որ անոնցմով առաջնորդուինք ամուսնական, ընտանեկան ու ընկերային խաղաղ վիճակի մը, պահելով անոնց պատուէրներն ու խրատները, պահած ըլլալու համար Աստուծոյ օրէնքն ու պատուիրաններն, որուն գործակալ միջնորդներն են քահանաները, ուրիշ խնդիր է նաև որ ժողովուրդն ալ ինքզինք կառավարել գիտնայ իր կարգին։

ՍԻՐԱՔ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Ը.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Եօթանասունական թուականին վերջերը խնդրոյ մը համար լրագրութիւնն երկուքի կ'բաժնուի։ Փանոսեան մէկ քանի համախոհներով՝ մեծամասնութեան դէմ է. բայց ինչպէս կ'ըլլայ, ի վերջոյ կ'ճըշտուի թէ Փանոսեանի տեսակէտն է որ ճիշդ է։ Հակառակորդ լրագիրներն ինքզինքնին արդարացնելու համար ուրիշ բան չէին գտնար, եթէ ոչ խոստովանիլ ճշտութիւնն և իբր արդարացում ըսել թէ Փանոսեանի ըսածը ճիշդ էր, բայց այդպէս խիստ լեզուով գրուելու չէր։ Փանոսեան «Զեֆիր, ...» վերնագիրով հիանալի յօդուած մը կ'գրէ իր ընդդիմախօսներուն դէմ որուն մէջ ընդարձակօրէն կը խօսի սա իրողութեան վրայ թէ «Ճշմարտութիւնը լեզու չունի, և կրնայ ամէն լեզուով ու ոճով ըսուիլ, բաւ է որ ճըշմարիտ և արդար ըլլայ։» Տխուր հեգնութիւններ, սրամիտ քաշքշուքներ, խայթող ճշմարտութիւններ կան այդ յօդուածին մէջ, բայց դժբախտաբար զայն կը վերջացնէ այնպիսի տողերով որոնք ինքնահաւանութիւն կ'բուրեն և մասնակի կերպով մը ճշմարտութիւններ ըլլալով հանդերձ՝ մարդ մը պէտք չէ որ ինքն իրեն համար ըսէ։ Ահա՛ թէ ի՛նչ կ'ըսէ.— խօսքն իր պաշտօնակիցներուն ուղղելով կ'պոռայ. «Դուք իմ թերթս կարդալու եւ հասկնալու ... ... ։ Ձեր ստամոքսն անոր գրածները, սկզբունքները, կանոններն և ճշմարտութիւններն հիմակուհիմա չի կրնար մարսել։ Տարիներ անցնելու է, թերեւս կարդալու, հասկնալու և յարգն ու արժէքը ճանչնալու համար. կա՛մ բոլորովին փոխուելու տարբեր մարդեր ըլլալու էք և կամ 50 տարի վերջը կարդալու էք, վասնզի թերթս առնուազն յիսուն տարի առաջ ծնած է, անոր միտքն և կարողութիւնը ձեզմէ շատ բարձր է, դուք պնակալիզութեան եւ քծնումի վարժ էք, դուք ստրկութեան և շողոքորթութեան ընդունակ էք, ամբողջ կեանքերնիդ այդպէս անցուցած էք, այդպէս տեսած էք, այդպէս սորված էք։ Դուք տակաւին տիրացու և քահանայ գլուխով էք, ձեր միտքն եկեղեցիներէն և վանքերէն անդին չանցնիր, ձեզի համար գիտցածնիդ տարբեր աշխարհ, և կարդացուած Ցայսմաւուրքէն և կրօնական գիրքերէն զատ ուրիշ գիրք չկայ։ Թերթս ձեզի անանկ բաներ գրած ու ըսած է որ 2—3 հազար տարուան գիրքերու մէջ իսկ անոնց հետքը չկայ, այլ հազիւ քաղաքակիրթ ազգերու միլիոնաւոր գիրքերու ամէնէն բարձրերուն մէջ։ Այո՛, հպարտութեամբ և պարծանօք կ'յայտարարենք և կ'պնդենք թէ ահա ասպարէզը բաց է, թերթս իր սակաւաթիւ համակարծիքներով մէկ կողմ և ամբողջ ժողովուրդը միւս կողմն ըլլալով, թող ելլան իմաստասէրներն եւ փիլիսոփաներն եւ թող խուզարկեն ճշմարտութեան սկզբունքները խօսող գիրքերը, եւ երբ թերթս մինչեւ այս օր պակաս կամ սխալ բան մ'ըրած է, թող ցոյց տան, մեք պատրաստ ենք անմիջապէս գրիչնիս յանձնելու։ Բայց թերթս ալ անթերի չէ, սակայն ալ կ'յայտարարենք թէ ճշմարիտ է, եւ նոյնիսկ կ'խոստովանինք որ քանի մը մեծ պակասութիւններ ունի, որոցմէ առաջինն է —ինչպէս ըսինք— շատ կանուխ ծնած ըլլալը, ձեզի պէս մարդոց ժամանակակից ըլլալը, երթալով ծերանալու տեղ երիտասարդանալը, Հայ ծնած ըլլալն և մեր մէջ նմանը չտեսնուած կերպով մը խօսած ըլլալը»։

Այսքան յաւակնութիւն և այսքան յանդուգն մեծախօսութիւն ամէն մարդու տրըուած յատկանիշ մը չէ։ Եւ այդ՝ մարդու մը բերնին մէջ որ հաստատուն եւ բարձր դաստիարակութեամբ մը օժտուած չէր, ծայրայեղութիւն մ'է որ բնաւ չի կրնար ներուիլ, ու եւ է հանրային մարդու։

Ահա Փանոսեանն իբր խմբագիր։

Դ.— ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

Մարդ մը չի կրնար զատ զատ ըմբռնումներ ունենալ իւրաքանչիւր գործի համար։ Իր ամբողջին մէջ մարդը նոյնն է. նոյն տրամադրութիւնները, նոյն ձըգտումներն և նոյն գործելու եղանակն ունի որ ամէն տեսակ գործերու մէջ իր աշխատութեանցն և մտածելու եղանակին աղդակը կ'ըլլայ։ Փանոսեան՝ ինչ որ եղած էր խմբագրական կեանքի մէջ, անկէ տարբեր բան մը չէր կրնար ըլլալ իր հանրային կեանքին մէջն ալ։ Արդէն այդ երկու կեանքերն իրարմէ տարբեր մեկնակէտ կամ տարբեր հիմ մը չունին, վասնզի երկուքին ալ նպատակն հանրութեան օգտակար ըլլալու ազնիւ իղձն է, որով լեցուն էր Փանոսեան։ Այս մարդը, որուն գանկին մէջ փոթորկող ուղեղ մը կար, չէր կրնար իր իղձերուն ու փափաքներուն չափ ու սահման մը դնել, և շատ անգամ կանխել կ'ուզէր ամէն բան՝ ինքզինքը վտանգելով։ Վառվռուն ու աշխոյժ էր նկարագրովը ու բնաւորութեամբը, վազվզող և անհանդարտ իր մտքովն ու շարժումներով, մանաւանդ օժտուած՝ խօսելու և լեզուով հըրապուրելու և հմայելու բացառիկ շնորհովը՝ զոր Բնութիւնը քիչերու միայն տուած է. գերազանցապէս յարմարագոյն մարդն էր հանրութեան ծառայելու խիզախ յանդգնութիւններով և խոշոր աղմուկներով, որոց եզրակացութիւնը շատ անգամ ինքն ալ չէր գիտեր թէ ո՛ւր պիտի հասնէր։ Անոնք որ զինքը Կեսարիայէն Կ. Պոլիս եկող կարաւանի մը կցած էին էշու մը վրայ հեծցուցած, իրեն յորդոր մը տուած էին. «Ստամպոլ երթալ մարդ ըլլալ, և Կեսարիա դառնալ վարժապետ ըլլալ։» Այդ յորդորին առաջին մասն ամէն ճամբայ իրեն պանդուխտ տրուած պատուէրն է, որ ըստ սովորութեան կը կրկնուէր այդ հազիւ 14 տարեկան տղուն, որ տակաւին աշխարհն ալ չէր ճանչնար, երբ իր ծննդավայրէն հեռացաւ։ Այծ տաժանելի ուղեւորութեան միջոցին երբ էշուն կռնակն անցուց ոտքերը ...խոյ ունեցող այդ պատանին, անշուշտ շատ որոճաց տրուած պատուէրին վրայ։ Բայց երբ Կ. Պոլիս եկաւ և մարդ ըլլալու միջոցներն ապահովեց կամ եղած ըլլալու գիտակցութիւնն զգաց իր մէջը՝ իր յախտրայաւակնութեամբն որ իրեն հետ ծնած է, և հետը մեռաւ, իրեն տրուած պատուէրը բարեփոխեց և իր մէջն այնքան ուժ և կարողութիւն զգաց որ շատ պզտիկ և իրեն համար անարժան գործ մը համարեց Կեսարիոյ մանկտւոյն դաստիարակելն և բոլոր ազգը դաստիարակելու ձեռնարկեց։ Ո՞ր աստիճան յաջողեցաւ. հոս թերեւս կարծիքները տարբերին, բայց բան մը, որուն համար ամէնքս ալ համամիտ ենք և համաձայն, սա է թէ Փանոսեան պարապ չկեցաւ, թէ Փանոսեան բաներ մը ընել ուզեց, թէ վերջապէս, Փանոսեան անձնուէր աշխատութիւն մը տուաւ։ Իր խմբագրական կեանքը միայն բաւ էր իրեն համար ապահովելու հաստատուն կըռուան մը և անկորնչելի անուն մը, բայց Փանոսեան առավ միայն չէ բաւականացած և ունի նաեւ հանրային կեանք մը, ինչպէս նաև կրթական գործիչի կեանք մը որք իր աշխատութեանց նշանակելի մասը կ'կազմեն։ Մինչեւ 1859, ինչպէս տեսանք, իր մանկութեան և երիտասարդութեան շրջանին մէջ Փանոսեան անհատականութիւն մը չէր։ Կեսարացի ճարպիկ ձեռնարկու մ'էր, որ շատ մը բաներ կ'փորձէ առանց շատ բարակը մտածելու, և ասոր համար է որ շատ անգամ չի յաջողիր։ Կրնար ըլլալ որ Փանոսեան վրէպով մը իր կոչումէն դուրս ասպարէզի մը

Ժիւլ Վէրն

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՐԿԻՐ (42)

ԻԱ

—Ահա անուշ ջուրի աղբիւրը, վազեցէ՛ք, կ'պոռար Ճօն Պլօք։

—Ի՛նչ ալ անուշ և հաճելի ջուր, կ'ըսէր Ֆրանսուա որ եկեր էր անմիջապէս և ափովը կ'խմէր անկէ։

—Արդեօք բոյս չկա՞յ այս առուակին շրջակայքը, կ'հարցնէր Ֆրից։

—Չեմ կարծեր որ ըլլայ, քանի որ առուակն ամառուան տաքերէն ցամքած ըլլալու երեւոյթն ունի, յարեց Ֆրանսուա։

Ինչ որ ալ ըլլար, իրենց տրամադրութեան տակ բնակարան մ'ունէին, առուակ մը կար որ անուշ ջուր կ'հայթայթէր իրենց։ Միայն ուտելիքի խնդիրը կ'մնար և անոր վրայ է որ պարտէին խորհիլ։ Բայց այս մասին խորհելու ատեն չմնաց. երբոր առուակէն անցան, նոր և տխուր յուսահատութիւն մը կրեցին ճամբորդները։ Իրենց առջև երկու մղոնի չափ երկայնութեամբ լայնանիստ խարակ մը կ'տարածուէր դէպի ծով երկննալով մէկ կողմէն բաւական և անապատ ժայռերու շարքով մը։ Ուրեմն ապառաժուտ, անբարեբեր և անբնակելի կղզիի մը վրա՞յ է որ ոտք դրած էին։ Ամէն ինչ զայդ կ'ապացուցանէր, ամէն բան այդ վախը կ'ներշնչէր իրենց։

Այս վիճակին մէջ աւելորդ էր աւելի առաջ երթալ։ Ճամբորդները պատրաստուեցան ծովեզերք իջնալ, երբ յանկարծ, Ճէյմս, ձեռքն երկարելով, գոչեց.

—Բան մը կ'նշմարեմ աւազին վրայ. վարը, տեսէք, շարժուն բաներ կան, մուկե՞ր են, ի՛նչ են...

Իրաւ ալ, ծովափին երկայնքը մուկերու երամ մ'ըլլալ կ'թուէր, դէպի ծով յառաջանալու վրայ։

—Եթէ վայրի մուկ ըլլայ, իբր որսաղէն կրնայ ուտուիլ, յարեց Ֆրանսուա։

—Ճիշդ է ըսածդ, Ֆրանսուա, գոչեց Ֆրից, կ'յիշեմ որ Նոր—Հոլանտայի մէջ այս մուկերէն զարկինք և կերանք, բայց շատ համով չէր միսերնին։

—Լաւ, յարեց Ճօն Պլօք, կ'բաւէ որ կ'ուտուի, բայց ձեր ցուցուցած սև կէտերը մուկեր չեն...

—Հապա ի՛նչ են, Պլօք, հարցուց Ֆրից։

—Կրիաներ, պատուական կրիաներ։

—Երանի թէ խաբուած չըլլայիր, Պլօք։

Ղեկավարը խաբուած չէր. կրիաներու երամ մ'էր որ ծովափին վրայ ման կ'ուգար։ Մինչ Ֆրից և Ճէյմս դիտելու վրայ էին, ղեկավարն և Ֆրանսուա վար իջան ժայռերէն, կրիաները դիմաւորելու համար հակառակ կողմէն։ Ասոնք, տասներկու մատի չափ խոշոր, պաչաւոր և մանաւանդ մէջտեղներով սնանող կրիաներ էին. յիսուն հատի չափ կար անոնցմէ և ամէնքը մէկ դէպի ծով կ'քալէին։ Այդ կողմերը, տեղ տեղ, աւազը բարձր դիրք մ'ունէր, կլոր ձև մը. Ֆրանսուա գուշակեց անոնց ի՛նչ ըլլալը։

—Կրիայի հաւկիթներ կան անոնց մէջ, գոչեց։

—Աւելի աղէկ, դուրս հանենք հաւկիթները, պատասխանեց Ճօն Պլօք։ Եւ ալ կրիաները ձեռք անցընեմ, Տօլլ ուրախ պիտի ըլլայ կ'յուսամ։

—Հաւկիթներն ալ շատ յարգի պիտի անցնին, վստահ եղիր, Պլօք։

Վայրկեան մը վերջ, նաւաստին և Ֆրանսուա քսան հատի չափ կրիայ առած կռնակնին և կրկին քանակութեամբ ալ հաւկիթ ժողված ձեռքերնուն և գրպաններուն մէջ նաւակ վերադարձան։

Նաւապետ Կուլտ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ Ճօն Պլօքի որ ի՛նչ ընելնին կ'պատմէր։ Ծովուն վրայէն հեռանալէն ի վեր նաւապետը աւելի աղէկ կ'զգար ինքզինքը. գլխուն վէրքը նուազ կ'ցաւէր, տենդն իջած էր բոլորովին և հաւանական էր որ այս կերպով պիտի աղէկնար հիմնապէս քիչ ատենուան մէջ։ Հարրի Կուլտ հաճոյքով իմացաւ նաև թէ այդ կողմերը կրիաներ կային, այս պատճառաւ այդ խորշին անունը «կրիաներու ծոց» դրին։ Այս կենդանին սննդարար ուտելիք մը կ'նկատուէր իրաւամբ. կրնային աղի մէջ պահել մաս մը անոնցմէ և ճամբորդութեան միջոցին իբր ուտելիք գործածել. որովհետև նորէն ճամբայ ելլալու խնդիր կար։ Չէին կրնար մնալ առանց ամայի տեղ մը, աւելի բարեբեր և հաճելի վայր մը պէտք էր իրենց բնակութեան համար։

Ֆրանսուա, կրիաները ձեռքը, կ'պոռար, նաւակ չմտած.

—Ի՛հ ուրեմն, ըսէք տեսնեմ, Տօլլ, Ճէննի, Սիւզան, գո՞հ էք մեր բերածներէս, համեղ որս մը բերինք ձեզի։

—Ո՛չ այնքան, պատասխանեց Ճէննի, ցուցընելով նաւակին մէջ շարուած ձուկերը։

—Եւ յետոյ ասկէ ուրիշ աղուոր բաներ ալ ունինք ձեզի հրամցնելու, աւելցուց Տօլլ։

—Ի՛նչ բան, հարցուց Ֆրից։

—Պատուական ուլոկանջներ որոնցմէ շատ կայ ծովեզերքի քարերուն տակ, պատասխանեց աղջիկը։ Տեսէք մաս մ'ալ կոր կաթսային մէջ։

—Շնորհաւորութիւններ ուրեմն Ճէննի, ըսաւ Ֆրանսուա, բայց մենք ալ բոլորովին պարապ չեկանք, ահա հաւկիթ ձեզի։

—Հաւկի՞թ, յարեց Պօզ՝ Ճէյմս Ուօլս. թռչնի պզտիկը։

—Չէ՛, կրիայի հաւկիթ, բայց պատուական։

—Կրիա՞յի, այդքան շա՞տ կայ անոնցմէ հոս, գոչեց Տօլլ։

—Ամբողջ բանակ մը, որքան ատեն որ մնանք հոս՝ հատնելիք չունինք, պատասխանեց նաւաստին։

—Կ'երևայ որ այս տեղէն չմեկնած պէտք պիտի ըլլայ խուզարկութիւն մը կատարել կղզիին մէջ կամ խարակին վրայ ելլել ամէն բան տեսնելու համար, ըսաւ նաւապետ Կուլտ։

—Պիտի փորձենք, նաւապետ, պատասխանեց Ճօն Պլօք։ Բայց չաճապարենք քանի որ հոս ուտելիք բան մը գտանք մեր պէտքերնիս հատցնելու։

—Մեր ուզածը, աւելցուց Ֆրից, ձեր առողջութիւնն է. կ'ուզենք որ վէրքերնիդ անցնի, ուժերնիդ տեղը գայ և այն ատեն ամէն բան կ'ընենք ձեր փափաքին համեմատ։ Մէկ երկու շաբաթ կրնանք պտտիլ աղջին անդին և կղզիին վրայ գաղափար մը կազմել։ Երբ ոտքի ելլէք, այն ատեն ամէն բան ձեր ուզած կերպով կ'կարգադրէք։

Ցերեկէն վերջ, նաւակին մէջ եղածները դուրս հանեցին. տակառները, պիտոյ գիւլի պարկը, հագուստները, ամէն բան վերջապէս քարայր փոխադրուեցան, պըզտիկ վառարանը զետեղուեցաւ քարայրին մէկ անկիւնը, զատ մասնաբաժնի մը մէջ և կիներն սկսան կրիայի ապուրը պատրաստելու գործին։

Նաւապետ Կուլտի գալով, անիկա Ֆրիցի և նաւաստի Պլօքի հումկու թևերովն է որ փոխադրուեցաւ քարայր ուր Ճէննի և Տօլլի կողմէ պատրաստուած անկողին մը կ'սպասէր իրեն։ Այդ անկողնին մէջ նաւապետը մէկ քանի ժամ հանգիստ և խաղաղ քուն մ'առաւ, մինչդեռ անդին կերակուրը կ'պատրաստուէր։

ԻԲ

Այս քարայրէն աւելի յարմար բնակարան մը գտնել դժուար պիտի ըլլար արդէն։ Ներքնապէս անանկ կանոնաւոր ստորաբաժանումներ կային հոն որ ամէն ոք կրցաւ ուզածին պէս առանձնանալ իբրև թէ զատ սենեակի մը մէջ ըլլար։ Այս սենեակներուն մէջ ցերեկ ատեն մթութիւն կ'տիրէր, բայց այս մասին կարևորութիւն տալու չկար։ Քարայրին մէջ ցերեկ ատեն մնալու հարկ չկար արդէն, ամբողջ օրը դուրսը կ'անցընէին և գիշեր ատեն կը մտնէին հոն։ Մանաւանդ, Հարրի Կուլտ շատ կ'սիրէր դուրսը մնալ, կազդուրիչ օդին և տաք արևին տակ։

Ցամաք ելած օրերնին, գրեթէ հանգիստ վիճակ մ'անցուցին։ Աշխատելու փափաք չկար և ո՛չ մէկին վրայ։ Անչափ յուզումներ ճամբորդութիւն մ'ըրած էին որ պէտք ունէին արդարև մէկ քանի խաղաղ ժամեր անցընելու։ Եւ յետոյ, հարկ էր որ տեղւոյն վրայ գաղափար մը կազմէին վերջնականապէս հոն կարենալ հաստատուելու համար։

Երեկոյին, կրիայի ապուրով, կրիայի միսով և կրիայի հաւկիթով համեմուած ճաշէ մը վերջ, ամէն ոք իր սենեակը քաշուեցաւ Ֆրանսուայի կողմէ արտասանուած աղօթքին վրայ։ Գիշերուան լռութիւնը միայն կարգ մը ծովային թռչուններն էին խանգարող, ուրիշ ձայն չկար իրենց բոլորտիքը։ Մէկ միջոցին հովն ալ ինկաւ մէկէն ի մէկ և մթնոլորտը խոր մթութեան և լռութեան մէջ մնաց։

Առտուն կանուխ երեք մարդիկ արթնցան. նախ Ճօն Պլօք ծովեզերք իջաւ և դէպի նաւակ ուղղուեցաւ. նոյն վայրկեանին անիկա կ'տատանէր ջուրին վրայ, բայց նաւաստին զգաց թէ շատ չանցած ծովը պիտի քաշուէր և նաւակը աւազին վրայ պիտի նստէր։ Այս պարագային հարկ էր որ միջոց մը կ'խորհէին նաւակն ու և է վտանգէ մը զերծ պահելու։ Վերադարձին, Ճօն Պլօք և Ֆրից այս կէտին վրայ կարծիք յայտնեցին իրարու։

—Շատ կարևոր է խորհիլ ըսածիդ վըրայ, Պլօք, գոչեց Ֆրից։ Աղուոր քարայր մ'ունինք մեր ձեռքին տակ, բայց անով չենք կրնար ճամբորդել, մեր նաւակը մեր միակ յոյսն է, մեր ամէն ինչն է, փրկենք զայն ու և է արկածէ։

—Ճիշդ է, Պ. Ֆրից, ես կ'վախնամ որ ծովին մէկ ալեկոծ վայրկեանին նաւակնիս քարերուն կ'զարնուի և կ'փշրուի. ուրիշ յարմար տեղ մը ճարենք։ Բայց առայժմ ես կրիայ որսալու պիտի երթամ, հետս կուգա՞ք...

—Չէ՛, Պլօք, մինակնիդ գացէք, ես նաւապետին քով պիտի կենամ, այս գիշեր հանդարտ քնացաւ և տենդը պակսած է. արթննալուն մեր վիճակին վրայ պիտի խօսի, պէտք է որ բացատրութիւն տամ իրեն։

Նաւաստին հեռացաւ և ժայռէ ժայռ ցատկելով գնաց դէպի հոն ուր աղջի որ ինքն և Ֆրանսուան կրիայ որսացեր էին։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

բաւական ժամանակէ ի վեր կցաղեւամլէ կ'առաւպէր, երէկ վիրաբուժական յաջող գործողութեան մը ենթարկուեցաւ հռչակաւոր վիրաբոյժ Միւլիր Ճէմիլ փաշայի կողմէ, կայսերական Հրամանաւ։ Հիւանդին վիճակը գոհացուցիչ է։

ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ հրամանաւ, հեծանւորդ զինուորներու յատուկ հեծելանիւր պիտի յանձնարարուին գերման բանակին հեծանւորդ զինուորներուն համար հեծելանիւ շինող գերման գործարաններուն, և այս պաշտօնն յանձնուեցաւ Կայսրապատանի Տնօրէն Ա. Ֆէրիդ Փաշայի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՑ նախարար Ճէլալ փաշա ապաքինած ըլլալով իր վերջին տկարութենէն, երէկ ներկայ եղաւ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։—Նոյնպէս իր պաշտօնատեղին սկսաւ յաճախել Զինարանի և աղի վարչութեան Տնօրէն Ալի պէյ, որ տկար էր մէկ քանի օրէ ի վեր։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Կայսերական Իրատէ մը հրամայած ըլլալով որ միջոցներ ձեռք առնուին միսին գինն իջեցնելու համար, առ այս զեկոյց եղաւ պատկանեալ պաշտօնատան։

ՁԻԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ քաջալերելու և այս կերպով կայս. բանակին համար պէտք եղած ձիերն Օսմ. երկիրներէն հայթայթելու համար զեկոյց եղաւ պատկանեալ պաշտօնատան որ ձիաբոյծներու մէջ մրցում հաստատուի, և ամէնէն չաղ ձի հասցնողներուն պարգեւ տրուի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Մուսուլի մէջ խոշոր արձան մը և ուրիշ զանազան հնութիւններ երեւան ելած ըլլալով, հրաման տրուեցաւ որ պէտք եղած ծախքերը տրուին և այդ հնութիւնները փոխադրուին Կայս. Թանգարան։

ՍԻՀԱՆ գետին յորդումէն Ատանայի տիպար ագարակը մեծապէս վնասուած ըլլալով, արտօնութիւն ուզուեցաւ որ նոյն ագարակին նախորդ տարիներու հասոյթներէն 11,000 ղր. ծախսուի և Թումբ մը շինուի, գետին յորդումը արգիլելու համար։

ՀԱՊԸՇ պատուիրակութեան անդամք առջի օր պատիւ ունեցան ճաշելու Կայս. Պալատան մէջ, և ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ Բ. քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ փաշայի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։—Հապէշ պատուիրակները պիտի այցելեն Հէրէքէի Կայս. գործարանը։ Պատուիրակութեան անդամք երէկ շրջեցան Մեծ—Շուկան և ուրիշ վայրեր։

ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ. — Պէյքոզէն Արնաւուտ գիւղ երկարող կառուղին աւրուած ըլլալով, հրամայուեցաւ որ շուտով նորոգութեան սկսուի։

ՊԱՍՐԱՅԻ մէջ հեծեալ ոստիկան զօրաց գունդ մը կազմակերպելու համար ծրագիր մը պատրաստուած էր Բ. Դրան, Պասրայի կուսակալութեան կողմէ։ Բ. Դուռն այս ծրագիրը ղրկեց Սպարապետութեան, որ սկսաւ անոր քննութեան։

ՃԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ.—Դատ պիտի ենթարկուի Այտընի Նազիլլի գաւառակին Նայիպ և նախագահ Ատենի նախագահ Ապտիւլմուին էֆ.։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Մովայի Առեւտրական Դատարանին կողմէ սնանկ հռչակուեցաւ Ղալաթիա, Պէօյիւք Խան, վաճառական Իբրահիմ էֆ.։ Միւս քոմիսէր կարգուեցաւ դատարանի անդամ Ալի Րիզա էֆ., և առժամեայ սէնտիք՝ փաստաբան Կարապետ էֆ.։ — Առեւտրական Բ. Դատարանին կողմէ սնանկ հռչակուեցաւ առեւտրական Ֆէյսի տէ Պաւթ Լէվի Ընկ.ը, Մարքեզեան միւս քոմիսէր կարգուեցաւ դատարանի անդամ Եանքօ էֆ. և առժամեայ սէնտիք՝ փաստաբան Սեքնաւա և Շամօն էֆ.ները։

ԱՌԱՊԱԾԸ ՎԻԶԷՆԻ կալուածներէն գանձած 471,000 ղր.է աւելի վարձքին համար անձնական իրաւանց դատ մ'ալ բացուած էր դատապարտեալ Ստեփան Գաղանճեանի դէմ, Էվգաֆի պաշտօնատան կողմէ։ Երէկ այդ դատը տեսնուեցաւ Եղեռնադատ Ատեանին առջև, բայց Ստեփան Գաղանճեան յայտնելով թէ պատրաստ չունի առ այս պէտք եղած հաշիւները, պայմանաժամ խնդրեց զանոնք պատրաստելու համար, որով 10 օր ետքի ձգուեցաւ խնդրոյն քննութիւնը։

ՎՍԵՄ. ԳԷՈՐԳ ԷՖ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տնօրէն Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին, և երկրագործական խորհրդական Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան, երէկ մեկնեցաւ Պրուսա։

ՍԵՐԲ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Սիմիչ երէկ այցելեց Ամենապատիւ Ս. Պատրիարքին։

ՁՈՒԿԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.—Իքտամ(?) Հէջազի իր երէկի թիւին մէջ յօդուած մը հրատարակելով, կ'խօսի Օսմ. ջուրերու մէջ որսացուած ձուկերուն վրայ, և անհրաժեշտ կ'համարի որ նորանոր միջոցներ ձեռք առնուին՝ թէ՝ ձուկերը բազմացնելու, թէ՝ զանոնք թարմ վիճակի մէջ տեղէ տեղ փոխադրելու և թէ ձուկի առեւտուրը զարգացնելու համար։ Յօդուածագիրը կրկնելով Մ. Էրնէստ Ժիրօյի առաջարկը, ուշադրութիւն կ'հրաւիրէ ձուկերու թշնամի դելփիններու, ծովախոզերու և այլնի ջնջման վրայ։ Ամէն տեսակ ձուկեր կը գտնուին Օսմ. ջուրերուն մէջ, մանաւանդ Իզմիրի և Կէմլէյիկի ծովախորշերուն մէջ, Մարմարա և Վոսփոր։ Առատօրէն քանակութեամբ համեղ ձուկեր կ'հայթայթեն նաև անուշ ջուրերը, ինչպէս Պրուսայի, Տէտէ Աղաճի, Տէրքոսի լիճերը, որոցմէ մեծ քանակութեամբ կ'որսացուի ծածան, եւ աղելով կ'ղրկուի Պուլկարիա։ Տարեկան 200—300,000 քիլոկրամ արտածուած կ'ըլլայ այս կերպով. անուշ ջուրի ձուկի պատուական հայթայթարաններն են նաև Սապանճայի, Կէօլէ Վէրէնի լիճերը, Սաքարիա գետը։ Այս տեղերէն որսացուած ձուկերը լաւ առեւտուրի դուռ կ'բանան նաև իրենց հաւկիթներէն պատրաստուած կարմիր խաւիարով։ Տարեկան չորս միլիոն ֆր.ի ձուկի արտածում կ'ըլլայ, որ կրնայ շատ աւելի մեծ գումարի մը հասնիլ, եթէ լաւ միջոցներ ձեռք առնուին։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Բալքան անուն 7 թօնօ տարողութեամբ նաւ մը, որ Միտիլլէն Պոլիս կուգար ածուխ բեռցած, խութակի մը զարնուելով կտոր կտոր եղեր և ընկղմեր է։ Անձի կորուստ չկայ։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ պաշտօնեաներէն 19 սպայ և 40 զինուոր երէկ Պոլիս հասան ռուս շոգենաւային ընկերութեան Զար շոգենաւով, և մայրաքաղաքիս զանազան մասերը շրջելէ վերջ, մեկնեցան Օտեսա։

ԲԱՂՉԷՇԻ Վերաքննիչ Ատեանի պատժական ճիւղը քառամեայ ժամանակաւոր աշխատութեան դատապարտեց Էօմէր անուն մէկը, որ վիրաւորած էր Տիվրիկցի Միսաքն ու Զատիկը, և գողցած էր անոնց ապրանքները։

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼԻ Իսլամ հասարակութեան պետ Գուիլիամ էֆ. երէկ Լօնտոն մեկնեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆՔ.—Ժամանակէ մ'ի վեր գողութիւնք շատցած էին Գատըգիւղի մէջ. բայց ոստիկանութիւնն սկսաւ ձերբակալել այդ գողերու ընկերութեան անդամները։ Այսպէս, անցեալ օր ձերբակալուեցաւ Տիմիդրի անուն գող մը, որ կը փորձէր մտնել Բարսեղ էֆ. Սթամպօլլեանի տունը. յաջորդ գիշեր ձերբակալուեցան ուրիշ գողեր, որ նոյն փողոցին մէջ ուրիշ տուն մը մտնել կ'փորձէին։

«ՖԱՐՈՍ» շոգենաւ, նաւապետ Սդիւարդ ամսոյս դէպ ի 9ին Լիվըրպուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ նախագահեց Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին «Արեւագալ»ի արարողութեանց և քարոզեց բնաբան առնելով «Այս է մեծ և առաջին պատուիրան զի սիրեսցես զՏէր Աստուած քո» խօսքը։ Աստուածսիրութեան վրայ տեսութիւն մ'ըրաւ, եզրակացնելով որ այս պատուիրանին հնազանդելով միւս պատուիրանները պահպանած կ'ըլլանք, զի քրիստոնէական ոգին Սէրն է։

—Երուսաղէմի կառավարչութեան կողմէ դատական նախարարութեան հեռագրուած էր որ պաշտօնանկ Ղեւոնդ Վ. այս օրերս ճամբայ պիտի ելլէ Պոլիս գալու համար։ Արիս էֆ. Ֆէսճեանի միջոցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդուեցաւ այս լուրը։

—Ս. Հայրապետն իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական հեռագրին ի պատասխան շնորհակալութեան հեռագիր մ'ուղղած է, ձօնելով իր օրհնութիւնները «Ձեզի, հօտին և կղերին։»

—Ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր, Արիս էֆ. Ֆէսճեան առջի օր այցելեց Սկիւտարի կառավարիչ Վսեմ. Համտի պէյի։

—Աւետման տօնին առթիւ Պատրիարքարանն այսօր փակ է։

—Բարիզէն գրուած նամակ մը ... «Ընտանեկան խնդրոյ մը առթիւ, որ այս օրերս սուր կերպարանք մ'առած է և մեծ նիւթ մատակարարած Բարիզի Հայ գաղութին, Տ. Վռամշապուհ Հայրը հարցաքննիչ դատաւորին ներկայացած է ի վկայութիւն, և իր վկայութիւնը կատարած է՝ հակառակ հարցաքննիչ դատաւորին տրամադրութեանց և հակառակ ֆրանսական օրէնսոց, ... յայտարարելով թէ «Ինք կրօնական եղած ատեն արդէն երդուընցած է մէկ անգամ գիտցածը ճշմարտութեամբ ըսելու, ...» Միեւնոյն խնդրոյն առթիւ կ'կարծուի թէ դատարանի առջեւ ալ վկայութեան պիտի կոչուի Տ. Վռամշապուհ քահանան։

«Մուրացիկ և դատարկապորտներ կերակուր չըլլար որ Բարիզի նոր եկեղեցւոյն առջև վէճեր չըլլան Հոգաբարձութեան, Աղքատախնամին, են. հետ, ի ներկայութեան հարիւրաւոր Ֆրանսացիներու, եւ կ'բանտարկուին հասկ ապա։ Այս անգամ Խորէն Մուրատեան չքահանան ալ ի շարս այդ անձանց դասեց ինքզինքը, և այսօր բանտն է, որու համար Տ. Վռամշապուհ Հայրը, կ'կարծուի թէ հարցաքննիչ դատաւորին ներկայանայ։ Թէև բանտերուն մէջ չեն մնար շատ, բայց իրենց ազգային պատիւն է որ ստանկոխ կ'ըլլայ։ Օր չըլլար որ մէկ երկու ֆրանք, երբեմն աւելի չտայ Տէր Վռամշապուհ Հայրն այդ մուրացիկ ծոյլերուն և դարձեալ իր տունէն ... անկողներ անպակաս են և աշխարհի ամէն կողմէն իրեն կ'դիմեն օգնութիւն ևն. խնդրելով։ — Աղքատախնամը հրաժարեցաւ։ Կ'ըսուի թէ պահեստի դրամը պիտի ղրկուի Ազգ. Հիւանդանոց։ Թերեւս այս միջոցը պատճառ մը ըլլայ այդ տեսակ ծոյլերուն Բարիզ չգալուն։ — Անոնք որոնք աչք ունին Բարիզի հովուութեան, — քահանայ, վարդապետ, եպիսկոպոս, — թող լաւ ուսումնասիրեն այս քանի մը տողերը։»

—Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց Վարժարանին մէջ ուսուցիչներ անուանուած են, Պատրիարքարանի Թուրքերէնի քարտուղար Ս... էֆ. Դրիգորեան և վարդապետ մը. Թավմաս էֆ. Աճէմեանի պաշտօնավարութիւնը գոհութիւն կ'պատճառէ. վարժարանը՝ Զիլինկիրեան վրդ.ի կարող տնօրինութեան ներքև հետզհետէ բարեկարգ վիճակ մը կ'առնու և զերծ է նախորդ ... ձեռնձգութենէն։

—Տրապիզոնի Նորաշէն Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին կիսաւարտ մնացած էր և աշխատութիւնները դադրած էին. Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեան նորակազմ յանձնաժողովին հետ խորհրդակցելով Մարտ 28ին վերսկսիլ տուաւ շինութեան աշխատութիւնները։

—Ի գիւղի(?) Ս. Առաջնորդն անցեալ շաբաթ օր Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տօնին առթիւ նախագահեր է Հիւանդանոցի մատրան մէջ կատարուած արարողութեանց ու գեղեցիկ քարոզ մը խօսեր է։

—Իզմիրի(?) երկսեռ վարժարանաց ... Հոկտ. ամսուն յառաջանար է։ Յանձնաժողովոյ անդամներէն Տիկին Մ. Կ. Կիւրճեան, որուն համար սխալմամբ գրուած էր թէ հրաժարած է, ամենէն եռանդուն անդամուհիներէն մին է։

—Աղեքսանդրիոյ Թաղական Խորհուրդը գրած էր Պատրիարքարան թէ Վահան անուն երիտասարդ մը որ դաւանափոխ եղած էր, կ'փափաքի Մայրենի Եկեղեցին վերադառնալ. Ս. Պատրիարք Հայրը Թաղ. Խորհրդոյ ուղղած գրով մը արտօնեց ընդունիլ երիտասարդին վերադարձը։

—Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետ Տոքթ. Աճէմեան պէյ առջի օր Սամաթիոյ երկսեռ վարժարանները այցելելով վարժարանաց ուսումն. և առողջապահական վիճակին վրայ քննութիւն մը կատարեց։

—Վանայ Ցանկնեալներու(?) Թաղէն Պ. Գէորգ Շաքարեան Աղթամար երթալով քահանայ ձեռնադրուած և Վան վերադարձած է։

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌ «ՀՈՐՈՑ»

Բիւզանդիոնի մէջ ձեր յուզած խնդիրները, ձեր խորաթափանց գաղափարները, շատերու պէս զիս ալ հետաքրքրած են։ Կ'հաւատամ, քաղաքական խնդիրներէն առելի, ձեր անկեղծ ... կարդալու կը հրապուրուիմ։ Նպատակս ձեզ գովաբանել չէ, կ'հաւատամ գովուելու համար գրած չըլլալնուդ։ Կիլիկիոյ՝ այս ձեզմէ շատ հեռու քաղաքին մէջ գիտնալը թէ որքան գուրգուրանքով կ'յիշուի ձեր անունը։ Խոսակցութեան վառարան կ'դառնայ ձեր յայտնած մէկն մի ճշմարտութիւնը, ձեր կուռ գաղափարները։ Մտահոգու մեզ է զձեզ այլադաւան որակելը։ Ո՞ր բարձր միտքը չէ այլանուած, ո՞ր անկեղծ սիրտը չէ նախատուած։ Երէկ քարոզութեան մը մէջ եբբև նոր իմի կոլաժ(?) կ'յորջորջուէիք։ Այս նմանութեան ճշդութիւնը չեմ գիտեր, բայց վստահ եմ որ գաւառներու մէջ Պոլիսէն շատ աւելի սիրաեր յօդեցիք ձեզի։ Որքան շատ կարդացուին ձեր յօդուածները ա'յնքան կ'տաքնան շատեր Ս. Եկեղեցին սիրելու։ Գուցէ ոմանք պարսաւեն, կարծելով թէ ժողովուրդը բողոքականացնել (?) կ'միտիք։ Ո՛չ, մեր Ս. Եկեղեցին անպատճառ համագումար ընելու, Սինոդ կազմելու պէտք չունի բարեկրօն և լուսամիտ կղերներ և բարեպաշտ, գիտուն և ուղղամիտ աշխարհականներ պատրաստելու համար։ Բողոքականք մինակ Աւետարանով մնացին, հետեւապէս տափակ և ցուրտ կազմակերպութիւն մ'ունեցան, զուրկ ջերմ և հոգեբուղխ ... աղօթքներէ, հրեշտակային, հոգեթրթիռ անուշ շարականներէ որոնք աներկբայօրէն Ս. Հոգւոյն ազդեցութեան տակ գրուեցան։ Ինչո՞ւ զրկել Եկեղեցին այս գանձերէն որոց ցոլքերը բուն Աւետարանի ճշմարտութիւնները կ'ցուցնեն մեզի։ Երբ մեր ըմբռնած բարեփոխութիւնը կատարուի, մեր Եկեղեցին բան մը պիտի չպակսեցնէ իր լրութենէն, իր սրբութենէն և առաքելականութենէն։ Ա՛լ աւելի պիտի փայլի, և ամէնէն ուղղափառ կերպով պիտի վարէ իր Ս. Պաշտօնը իբր հոգւոյ փրկանակ։

Անցեալները մեր Տէր Հայրը քարոզելու տեղն «...» կ'պոռար։ Միւս Տէր Հօրը քովը կ'կենայի, հարցուցի թէ ինչո՞ւ մոռնալոց համար անքան աղօթքներ կ'ընեն, պաշտօններ կ'կատարեն։ Բախտաւոր եմ որ ձեր Պոլսոյ ... «Վշտակիր Քահանայ»ին չէր նմանէր այս լուսամիտ գաւառացի Տէր Պապան, որուն պատասխանը խորհրդաւոր ծիծաղ մ'եղաւ լոկ։

Կ'ուզէի հարցնել թէ ակնարկուած բարեփոխութիւնները մեծ մասամբ կարող չէ՞ գործադրել իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ կղերն իր գտնուած տաճարին մէջ, մանաւանդ կարգադրութիւններ երբ ո՛չ հանգանակ հաւատոյ է և ոչ ալ էական վարդապետութիւն մը։ Օրինակի համար, յիշեմ երկու պարագաներ։—Մեր քահանաները գանձանակ պտտցնելն ամէն տեղ անվայել կ'դատուի։ Մեր հոգեւոր հայրերն ասով պատուոյ անարժան գործ մը կ'ընեն։ Կ'ըսուի «սովորական»։ Ի՞րա՞ւ սովորական են արդեօք։ Այնթապայ ... նորընծայից մէկ քահանան իրենց կարգին գանձանակ պտտցնելու տեղ, հասակաւոր մէկը ... եկեղեցւոյ բակին մէջ գանձանակի մը գլուխ կ'նստեցնեն և հոն այն ձեւով կ'ընդունին ժողովրդեան կամաւոր ընծաները, մաքրելով Աստուծոյ Տաճարը սեղանաւորի աղմուկէն ու սրբապղծութենէն։ Գեղեցի՛կ նախաշաւիղ։ Կ'կարծէ՞ք թէ աւելի քիչ կը շահին ատանկ։ Բնա՛ւ, ժողովուրդն որքան արտաքափրութիւն չտեսնէ իր Նրէցին մէջ, որքան անոր սրտին մաքրութեան և անկեղծութեան վերահասու ըլլայ, այնքան գիտէ առատօրէն վարձատրել։ Լսեցի նաև թէ Պիրէճիկցի քահանան ամսաթոշակով կ'պաշտօնավարէ և չի խառնուիր քահանայական իրաւանց... ու մուրացկանութեանց։ Մեր Բիլէօն ալ բաւական փոխուեցաւ այս մասին։ Լաւր օրեր գանձանակ շրջեցնելը վերցաւ։ Կիրակի օրուան ժամերգութիւնն յաճախորդներու—երկրպագուներու— բազմանալէն կախուած ունէր առաջ, եթէ ժողովուրդը քիչ ըլլար, Շարականները կ'քաշքշուէին մինչև գանձանակի առնեմ մարդ հաւաքուելու համար։ Հիմա կանուխ, ժամանակին, եկեղեցիէն ելնել ընտիր կանոն մ'եղաւ, և յուսանք մօտերս աւելի անվայել սովորոյթներն ալ վերջ պիտի տան ընդ հովանեաւ մեր Ս. Հայրապետին և ընդ ազդեցութեամբ Հօրդոյ ձայնկող գրչին։ Քահանայութիւնն ինչո՞ւ չկարենայ սրբագրել ամէն տեղ իրաւունքն ստանալու ձեռքով։

Նաև, 4—5 ժամ ծանր եղանակներով ձայնաւոր ժամասացութիւններ ընելու և եղանակէն զատ բան չիմացող ժողովուրդներն անօթի ու ծարաւ ձգելու տեղ, առելի աղէկ չէ՞ր ըլլար ժամերգութեանց մեծ մասը շուտ աւարտել. ու աւելցած ժամանակը քարոզութեան տալ, պատրաստուած, իմաստալից և հոգեւոր քարոզութեանց։ Ո՛հ, ժողովուրդն ո՛րչափ կարօտ կ'քաշէ անոր։ Իրաւ է որ այնքան քարոզ խօսելու համար պէտք էր քարոզիչ պատրաստէինք։

Հ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Բէյլան

Այրի Տիկին Սրբուհի Կիւլէսէրեան և Զաւակունք, Տէր և Տիկին Պօղոս Կիւլէսէրեան և Զաւակունք, Տիար Ստեփան Կիւլէսէրեան (Մանչէսթըր), Տիար Լեւոն Կիւլէսէրեան, Տէր և Տիկին Տոքթ. Գ. Վարդան և Զաւակունք, Այրի Տիկին Ազգայի Վարդանեան և Դուստրը, Տէր և Տիկին Ներսէս Երէցեան, Տէր և Տիկին Ստեփան Բարթամեան, Տեարք Սիմոն և Բարթամ Ստեփանեան, Տէր և Տիկին Երուանդ Ստեփանեան և Զաւակունք, Տէր և Տիկին Մարտիրոս Ստեփանեան, Տէր և Տիկին Միհրան Փափազեան (Մանչէսթըր), ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը յանձին՝

ՄԵԾ. ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆԻ

Թաղմարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը Ուրբաթ, 8/21 Ապրիլ, ժամ 6 1/2ին, Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր Եկեղեցւոյն մէջ, և անոր մարմինը փոխադրուելով Պօյաճը գիւղի Ազգ. գերեզմանատունը, պիտի ամփոփուի իր նախնեաց դամբարանը։

Գատըգիւղ, 7/20 Ապրիլ 1905

Շոգենաւը կ'մեկնի կամուրջէն ճիշդ ժամ 5.45ին։

Կ'խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՀԵՌԱԳՐԱՊԱՐԱՆ ՄԸ ԽԶՈՒԱԾ

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, Ապրիլ 19.— Սէնդրըլ Նէ-ւր Սինկաբուրի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Ֆելտմի(?) և Ֆորմօզայի մօտ Թուխթ կըղզիին միջև գտնուող ընդծովեայ պարանը կտրուեցաւ, որով ո և է լուր չէ հասած Սինկաբուր՝ ռուս նաւատորմին վրայ։ Կը կարծուի թէ ռուս գաղտնի գործակալներ կտրած են ընդծովեայ պարանը, որպէսզի կարելի չըլլայ լուր տալ ռուս մարտանաւերուն շարժումներուն վրայ, Ճարոնցիներու։ Կտրուած ընդծովեայ պարանը ֆրանսական է։ Կ'ըսուի թէ ռուս գործակալներն իրենց ծրագիրն ի գործ դրած են՝ հեռագրական պաշտօնի կոչուելով ֆրանսացիներու կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ, 19.— Սէնդրըլ Նէ-ւր Թղթակիցը կ'հեռագրէ որ Թօքիոյի մէջ այնպէս կ'կարծուի թէ ծովակալ Ռօժտեսդվենսքի Քամրանէ (Աննամ) անդին չպիտի անցնի, և հոն պիտի սպասէ ծովակալ Նէպօկադովի նաւաբաժնին, որ Քամրան պիտի հասնի Մայիս 7ին։ Ծովակալ Ռօժտեսդվենսքիի հոն մնալով ծովակալ Նէպօկադովի սպասելը շատ վնասակար է ճարոնական առեւտուրին համար, զի ռուս մարտանաւերն կրնան գրաւել, ընկղմել կամ կեցնել Ճարոն երթեւեկող առեւտրական շոգենաւերը։ Սէնդրըլ Նէ-ւր թղթակիցը կ'ըսէ թէ ծովակալ Ռօժտեսդվենսքի դեռ մեկնած չէ Քամրանէ։

ԼՈՆՏՈՆ, 19.—Սէնդրըլ Նէ-ւր Թօքիոյի թղթակիցը լուր կուտայ թէ ճարոնական կառավարութիւնը սաստիկ կ'պարսաւէ Ֆրանսան որ թոյլ կուտայ ծովակալ Ռօժտեսդվենսքիի՝ բռնադատել չէզոքութեան օրէնքները, ամէն դիւրութիւն վայելելով Աննամի ֆրանսական նաւահանգիստներուն մէջ, զորս իբր նաւային խարիսխ կ'գործածէ, ածուխ առնելով և ուզածին չափ այնտեղ ուանքը կենալով։ Ճարոնական լրագիրները մեծ գայրոյթ կ'յայտնեն, և կ'սպառնան որ ճարոնական կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Ֆրանսայի դէմ։ Սակայն Ֆրանսա չէզոքութեան համար ուրիշ տէրութեանց սատարած պայմանագիրն ինքն ալ չէ ստորագրած, ուստի կրնայ ուրիշներէ աւելի դիւրութիւն ընծայել պատերազմիկներուն։

ԼՈՆՏՈՆ, 19.—Սինկաբուրէ կ'հեռագրուի Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ անգլիական առեւտրական տասներկու շոգենաւեր, որ Ճարոն տարած էին օտար գործարաններու յանձնարարուած պաշար և ռազմանիւթ, լուր տուին թէ Պալթիկի նաւատորմին կատարած շարժումներէն որոշապէս հասկցան որ մօտերս ուղղակի Ճարոնի վրայ պիտի երթայ, և նոյնիսկ մէկ քանի օրէն ճարոնական ջուրերը պիտի հասնի ռուս նաւատորմը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19.— Ռուս հեռագրական Գործակալութեան Ապրիլ 18 թուով լուր կ'տրուի Կունշուլինէ.—«Բանակներու ընդհանուր կացութեան մէջ փոփոխում յառաջ չէ եկած։ Ճարոնցիք ուզելով հասկնալ ռուս բանակներուն շարժումները, զօրաւոր ջոկատ մը ղրկեցին Հայլմոնի մօտ դիրք գրաւած մեր ջոկատը պաշարելու համար։ Ռուս ջոկատն ետ քաշուեցաւ դէպի հիւսիս, հոն աւելի զօրաւոր դիրքի մը մէջ հաստատուելու համար։»

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19. — Սպարապետ Լինեւիչ կ'հեռագրէ կայսեր Ապրիլ 18 թուով.— «Ո՛և է ընդհարում յառաջ չէ եկած։ Շարունակ անձրև կ'տեղայ, աւերելով ճամբաները, և ճահիճներու վերածելով զանոնք, որով զինուորական գործողութիւնք մեծապէս կ'դժուարանան։ Մեր զօրաց բարոյական կորովը լաւ է։»

ՇԱՆԿԱՅ, Ապրիլ 20.— Չինական երկու առագաստանաւեր երէկ խորտակուեցան ծփուն ականներու բախելով։ Ժողովուրդը շատ յուզուած է, զի իրաց վիճակը մեծապէս վնասակար է առեւտուրի և նաւագնացութեան։

ՀՈՆԿ ՔՈՆԿ, 20. — Գչ. հասաւ ֆրանս. Ֆօւյէն(?) շոգենաւը, որ լուր տուաւ թէ Քամրանի բացերը տեսաւ Պալթիկի նաւատորմէն 20 մարտանաւ, իսկ միւս մարտանաւերը նաւահանգիստին մէջ կեցած էին։ Ռուսական և ճարոնական նաւատորմերու արդի կացութիւնն անծանօթ կ'մնայ։

ՎԻԷՆՆԱ, 20. — Բեդերսպուրկէ կ'հեռագրուի Ֆէլլոյի(?) թէ Ուաշինկտընի ռուս դեսպան Մ. Քասինի պիտի յաջորդէ Պարոն Ռոզէն, որ պատերազմէն առաջ Ռուսիոյ դեսպանն էր ի Թօքիօ։ Մ. Քասինի կարեւոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի ի Բեդերսպուրկ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՆԻԼԼԱ, Ապրիլ 19.— Ռէօյթէր կը ծանուցանէ.—«Մանիլլայի հարաւակողմը Պաթանկասի բացերը, երէկ երեք մարտանաւ տեսնուեցաւ և այսօր չորս։ Չի գիտցուիր որ ռուսակա՞ն էին թէ ճարոնական։»

ԹՕՔԻՕ, 19. (Պաշտօնական).—«Ճարոնական զօրքերն յառաջ խաղացին դէպ Թունկաւա, Հըլինկ-Քինկէ 50 մղոն հեռու դէպ արեւելք, և ամսոյս 15ին գրաւեցին նոյն գիւղը։ Թշնամին դէպ ի հիւսիս քաշուեցաւ։ Ռազմադաշտին միւս մասերուն վրայ ո և է փոփոխում յառաջ չէ եկած։»

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19. — Սպարապետ Լինեւիչ կ'հեռագրէ կայսեր, ամսոյս 18 թուով. — «Ամսոյս 14ին, թշնամին յարձակողական սկսաւ Հէյլօհինինայի, Սինմինբասի և Շիչօցուի դէմ։ Կռիւէ մը վերջ Ճարոնցիք գրաւեցին Բաւոխացէն և Նան. չանցէն։»

ՓԱՐԻԶ, 19.—Երեսփ. Ժողովին մէջ վարչապետ Մ. Ռուվիէ յայտարարեց.— «Ամէն միջոց ի գործ կ'դնենք Մ. Արեւելքի մէջ մեր չէզոքութիւնը պահպանելու համար։»

ՀՌՈՄ, 19.—Երեսփ. Ժողովն ընդունեց երկաթուղեաց՝ պետութեան կողմէ շահագործման ծրագիրը, և նիստերը դադրեցուց մինչև Մայիս 11։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ԱՊՐԻԼ 16.

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Քաղաքիս նաւային շրջանակի մէջ բացարձակապէս չեն հաւատար թէ ծովակալ Թօկօ Ֆորմօզայի առջև պիտի մղէ վճռական ծովամարտը ռուսաց դէմ։— Ֆօքիէն և Պաշի նեղուցներուն առջև կ'սպասեն ճարոնական պահականաւերն որք ռուսաց անցքը պիտի ծանուցանեն ճարոնական նաւատորմին։ Այս է ահա ճարոնցւոց ... Ֆորմօզայի առջև, և ռուս նաւատորմին Ֆորմօզայէն անվնաս կերպով անցնիլը զարմանք չպիտի պատճառէ։ Քանի որ ռուսները չինական ջուրերը մտան, ուրեմն ամէն վայրկեան թըշնամւոյն յարձակման պատրաստ ըլլալու են, մանաւանդ թէ, այդ ջուրերուն մէջ չինական բազմաթիւ առագաստանաւեր կ'երթեւեկեն որ գիշեր ատեն կա՛մ բնաւ լոյս չեն վառեր և կամ շատ աղօտ լոյս մ'ունին միայն։ Ռուսերն այդ նաւերուն պատահած ատենին, զանոնք թորփիլանաւ կարծելով ամէն անգամ ալ իրենց ելեկտրական լուսարձակներն անոնց վրայ պիտի ուղղեն։ Տարակոյս չկայ որ ռուս Արմատային ճամբուն վրայ գտնուող չինական այդ խեղճ նաւերուն մեծ մասն վայրկենապէս ծովամոյն կ'ըլլան, զի Ռուսերն անխնայ կերպով պիտի ընկղմեն իրենց մօտ տեսած այդպիսի նաւ մը որ չի հեռանար անմիջապէս։ Արդարև, Ճարոնցիք ալ նոյնը պիտի ընէին։ Այդ ջուրերուն մէջ ճամբորդողներն աղէկ գիտեն թէ, գրեթէ շարունակ այդ առագաստանաւերուն մեծ մասը գիշեր ատեն կ'ընկղմին առեւտրական շոգենաւերուն բախելով։

Մինչև ցարդ այնպէս կ'երեւէր թէ Ճարոնցիք իրենց խարսխատեղին մօտ պիտի յարձակէին ռուս նաւատորմին վրայ և հոն տեղի պիտի ունենար վճռական մարտը. բայց երէկ Ամոյէ հեռագիր մը ծանոյց թէ երկու թշնամի տորմիղներն Ամոյի նաւահանգստին առջև պիտի հանդիպին իրարու։ Ամօյ Չինուց ցամաքին (Ֆօքիէն չինական գաւառին) և Ֆորմօզա կղզւոյն միջև Ֆօքիէն նեղուցին մէջ չինական կղզի մ'է։ Հետեւապէս Ճարոն պիտի արգիլէ որ ռուս նաւաբաժինը չմտնէ Արեւ. Չինական ծովուն մէջ։ Ինչպէս ըսինք, այս տեղին մէջ ճարոնական բազմաթիւ պահականաւեր կան։ Բայց մինչև ցարդ լուր չառնուեցաւ թէ ճարոնական նաւատորմը երեւցած ըլլայ Ամոյի մօտերը։

Թօքիոյէ լուր կուտան թէ ռուս նաւատորմը ֆրանսական ցամաքային ջուրերու մէջ, չէզոքութեան կանոններուն ներած պայմանաժամէն շատ աւելի երկար կենալուն՝ ճարոնական կառավարութիւնը բողոք բարձաւ տոր դէմ։ Եթէ Ֆրանսա թոյլ տար որ ռուս նաւատորմը ֆրանս. ջուրերուն մէջ մնար դեռ, Ճարոն տարիս առիթ մը բռնելով պիտի յարձակէր Ռօժտեսդվենսքիի նաւերուն վրայ, առանց վիրաւորելու Ֆրանսայի չէզոքութիւնը։ Բայց Ճարոնցւոց այն նպատակը Ռօժտեսդվենսքիին ֆրանսական ջուրերուն մէջ երկար մնալու պարագային համար էր։ Ամոյէ առնուած լուրը կ'ցուցնէ թէ ռուս նաւերն արդէն իսկ անցած են Ֆրանսայի ցամաքային ջուրերը։

Մանչուրիոյ մէջ դէպքերը նուազ կարեւոր են։ Աննշան ընդհարումներ տեղի կ'ունենան միայն հեծելազօրաց միջև և ո և է գիւղ մը կամ կ'գրաւեն կամ կորսնցնեն։ Բեդերսպուրկէ տրուած լուրի մը նայելով, ռուս սպարապետ Զօր. Լինեւիչի բանակետղը կ'տարածուի Կունշուլինէ մինչև Կոտախուան, 25 քիլոմեդր դէպ հարաւ։ Չի կարծուիր որ Լինեւիչ մնալ ուզէ Ֆէնկվաչի հիւսիսային երկրին մէջ։ Բայց կարելի է նաև որ ռազմային ճակատին մօտ գտնուելու համար միայն փափաքի տար։

(Die Zeit, Ապրիլ 18, Գչ.)

ԹՇՆԱՄԻ ՏՈՐՄԻՂՆԵՐՈՒ ՊԱՏԱՀՈՒՄԸ

ԱՄՈՅ, Ապրիլ 17.—Երեւոյթները կը ցուցնեն թէ Ճարոնցիք Ամոյի նաւահանգստին մօտ պիտի հանդիպին Պալթիկեան նաւատորմին։ Չինական իշխանութիւնք Ամոյի օտարականաց թաղին մէջ մեծ տան մը դեզօրէի մեծաքանակ պաշար գըթան, զոր հաւանօրէն Ճարոնցիք միթերած էին գաղտնապէս։

ԿԵՆՍԱՆԻ ԵՒ ՔՕՐԵԱՅԻ ՄԷՋ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ՀՌՉԱԿՈՒԱԾ

ԹՕՔԻՕ, Ապրիլ 17. — Կենսանի և Քօրէայի մէջ պաշարման վիճակ հռչակուեցաւ։ Ասոր պատճառ կ'կարծուի սա ենթադրութիւնը թէ Վլատիվոստոքի ռուս նաւաբաժինը Պալթիկեան նաւատորմին մօտեցած ատեն նաւահանգստէն դուրս ելնելով պիտի յարձակի Կենսանի վրայ։

ՌՈՒՍ ՌԱԶՄԱՑԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՏԵՍԱ, Ապրիլ 17.—Բեդերսպուրկի ծովային պաշտօնատունն հրաման ղրկեց Նիքօլայէվի նաւարանին, պատրաստ ունենալ 300 ական թօնօնոց, Զափորիժ, Զվիոֆ և Զօրէ թորփիլանաւերը, և 6,000ական թօնօնոց երկու յածանաւերու մեքենաները, քակուած վիճակի մէջ ղրկուելու համար։

ՌՈՒՍԱՑ ԱՊՍՏԱՄԲՔԸ

ՄԱԿՏԵԲՈՒՐԿ, Ապրիլ 17. — Ռուս կառավարութիւնը մէկ ու կէս միլիոն րուպլի յանձնարարութիւններ ըրաւ Մակտեբուրկի պահածոյի (քօնսէրվ) գործարաններուն, մինչև Սեպտ. 1 յանձնելի։

(Die Zeit, Ապրիլ 18, Գչ.)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ
ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ

Անգլիայէն և Գաղղիայէն բերուած զուտ բուրդէ կերպասեղէններ քօսդիւմի, տափատի և բարտըսիւի համար, կ'վաճառուին Խաւեար Խան, երկրորդ յարկ, թիւ 83։ Ուստի, յարգոյ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այս ճաշակաւոր և դիմացկուն ապրանքներն աչքէ անցընել՝ ընտրութիւն մ'ընելէ առաջ։ 26—3

Այսօր Լատինաց Աւագ Եչ. և վաղն Աւագ Ուրբաթ ըլլալով, Ղալաթիոյ Սակարանը գոց կ'մնայ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ռ.	96 24 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	96 27 1/2
Ամէնէն վար գին	»	96 23
Րումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	133 75
Ամէնէն բարձր գին	»	134 37 1/2
Ամէնէն վար գին	»	133 62 1/2
Թրամուայ	»	103 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	16 31
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնսիէ Ա.	Ֆր.	323 50
» » » Բ.	»	277 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	520 —
Անատօլուի երկթ. պրտթ.	»	525 —
» » բժնթ.	Ա. Ռ.	13 30
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ռ.	4 02
Թրամվէյի բաժնեթուղթ	ղրշ.	757 —
» Ժուիսանս	»	275 —

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 35	110 —
» չէք	110 20	110 —
Բարիզ 3 ամիս	22 66 1/4	22 86 1/4
» չէք	22 76 1/4	22 86 1/4
Պերլին մարք	18 54	18 64
Վիեննա քուրօն	21 73	21 83

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	110 02
20 ֆրանքնոց	»	87 21
20 մարքնոց	»	107 15
Բոլ Էմբերիալ	»	90 10
Քրիմիգ	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 03
Պէշլիք	»	105 10
Նոր մէթալիք	»	103 20
Րուպլ թղթադրամ	»	8 61

Անդր. Ա. Անդրէասեան, Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Ապրիլ 19

Օսմանեան Միացեալ բաց.		Ա. Ռ.	87 75
» » գոց.		»	87 75
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	14 —
Եգիպտական Միացեալ		»	106 75
Անգլ. Քօնսօլիտէ		»	90 69
Պուլկար. փոխառ.	1892	»	99 —
Հելլենական Ռանդ	1881	»	39 —
» Մօնօբօլ		»	51 —
Փոխան. Բարիզի վրայ		»	25 300
Թրանսվալ		»	4 —
Ճարոնական 4 %		»	83 87
Ռուսական		»	87 25
Դրամազեղչ		»	2 1/2

ՓԱՐԻԶ, Ապրիլ 19

Օսմանեան Միացեալ բաց.		89 —
» » գոց.		89 —
Րումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	136 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	604 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	482 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	384 —
Ֆրանս. Ռանդ 3 %	»	99 40
Քրէտի Լիօնէ	»	1129 —
Պանք տը Բառի	»	1309 —
Սպանիական արտաքին	»	90 80
Իտալական Ռանդ	»	105 30
Թրանսվալ	»	102 50
Փոխառութիւն Ռուսաց 1894	»	470 —
Ռուսական		87 60
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 145
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԷՆՆԱ, Ապրիլ 19

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 40
» Լոնտոնի վրայ	»	239 90
Րումելիի Երկաթուղի	»	145 50
Օսմ. Ռէժի	»	358 —
Դրամազեղչ		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Ապրիլ 19

Օսմ. Միացեալ		89 30
Անատօլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	104 70
» » բաժնթ. 60%	»	103 70
Ռուսական 4 %	»	87 80
Րումելիի Երկաթուղի	»	137 75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 36
Չինաստանի փոխառութիւն 1903		89 70
Դրամազեղչ		3 —

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ին Կայս. Իրաւէիւ արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ

Ընկերութեան ապրանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	10,666,667 Փր.
Ապահովութեան գումար աւելի քան	142,585,000 »
1903ի հասոյթք	56,585,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է	314,768,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ։ Նաև համբորդութեանց արկածներու դէմ ցկեանս թոշակի ապահովագրութիւն, երկաթուղիով և շոգենաւով համբորդութեանց արկածներու և պատկերներուն կոտրելուն դէմ են։

Խնդ. կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղաբեան խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա։

Տնօրէն կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին

Ա. ՀԻՐՄԻՔ

50—28

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՔ

Վաճառատուն օսմանեան և եւրոպական շաքարեղէններու

Բերա, Թագսիմ, Թիւ 52 և 54

Այս հանրածանօթ վաճառատունն որ բազմապատկած է իր թիւր ապրանքի տեսակները, կ'ստանձնէ նաև հարսնիքներու, կնունքներու, տնային հանդիսութեանց, ինչպէս նաև նմանօրինակ ամէն առիթներու մէջ պէտք ըլլալիք շաքարի, անուշեղէնի, լիքէօրի, մամուլ և ուրիշ նիւթերու հայթայթումը, ինչպէս նաև պատրաստումը։ ՁԱՏԿԻ ՁԵՕՐԵՔՆԵՐ կ'պատրաստուին շատ ընտիր։ Հարկ է սակայն օր առաջ ապսպրել։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—«Հաճի Սարիմ որդիք» վաճառատունը ո՛չ Բերայի մէջ, ո՛չ ալ ուրիշ տեղ մասնաճիւղ ունի։

50—11

NEURODYNAMOGÈNE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾ

ԼԱԶԱՐԻՏԷՍԻ ՋՂՈՒԺԱՒՈՐԻՉԸ

Médaille d'or   Médaille d'argent

Դեղագործ Լազարիտէսի ՆԵՒՐՈՏԻՆԱՄՕԺԷՆՆ ընդունուած է Առողջապահական բարձր Խորհուրդին կողմէ, արտօնուած է գործածուելու Կայս. Բժշկական Վարժարանին կողմէ, արժանացած է 1903ին Աթէնքի Արուեստահանդէսին արծաթ մետալին, և 1904ին Պորտոյի մէջ տեղի ունեցած ճարտարարուեստական ցուցահանդէսին ոսկի մետալին։

Այս դեղը լաւագոյն զօրաւորիչն է ջիղերուն, հանգստաւէտութիւն կ'պատճառէ գործարանաւորութեան, և մասնաւորապէս կ'բուժէ ջղային հիւանդութիւնները, նեվրասթենի, նեվրոզ, ստամոքի յօժնոյ..., ընդհ. ..., ..., ... և այլն։ Կ'վերականգնանցնէ ջղային բջիջները, կ'ուժաւորէ տկար ջիղերը, կ'կանոնաւորէ քունը, ... դէմ զօրաւոր դարման է, վերջապէս, ամէն հասակէ այրերու և կանանց համար պատուական կենսաւորիչ մ'է։ Մեր քաղաքին առաջնակարգ բժիշկները ՆԵՒՐՈՏԻՆԱՄՕԺԷՆԸ կ'յանձնարարեն իր աքցնելի յաջողութեանց համար, երբ ազդու դարման վերոյիշեալ ախտերուն։ ՆԵՒՐՈՏԻՆԱՄՕԺԷՆԸ կ'ծախուի Պոլսոյ ամէն դեղարաններու մէջ, և մասնաւորապէս Բերա, Մեծ Փողոց, Կալաթա Սէրայի կից Մ. Լազարիտէսի դեղարանը։ Ընդհ. վաճառատեղի՝ Պոլիս, Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 20։ Գին ամէն մէկ շիշի՝ 12 ղր.։

Գործածութիւն.—Չափահասներու համար մէկ խոշոր դգալ ամէն ճաշէ վերջ, իսկ պզտիկներու համար՝ 1 խահուէի դգալ։

50—9

ՄԱՄԱ MAMA مامّا

Իր բնական վիճակին մէջ ամէնէն աւելի ֆօսֆօր պարունակող ուտեստ մ'է բժշկական ստոյգ կանոններու համաձայն պատրաստուած այս ուտեստը միւսէն և ցորենէն աւելի սննդարար է, և երբ մարմնոյն մէջ մտնէ, իր քանակութեան չափ միս և արիւն յառաջ կ'բերէ։ Հաւկիթի դեղնուցին չափ ֆօսֆօր և երկաթի տարրներ կը պարունակէ։ Իր բաղադրութեան մէջ անբնական և վերջին խառնուած քիմիական ոևէ նիւթ չէ մտած. այս տեսակէտով, գործածուած բոլոր ալիւրներէն աւելի նախամեծար է։

20—20

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ

1892 ՕԳՈՍՏ. 2/14 ԵՒ 1310 ՍԷՖԷՐ 20 ԹՈՒԱԿԻՐ ՖԷՐՄԱՆՈՎ

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Ենի խան և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Ենի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս ՄՄ. Ի. Սատօք և Ռուտիքի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Ցարութիւն էֆ. Բէյլէճեան, Այ Ստեֆանօ
Մագրգիւղ, Մ. Ա. Անժէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Գատը գիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդիթա, Մոտա ճառաքէսի.
Պոլիս.— Միւնիր Պէյ. Սուլթան Համամ, Թէրազգը խան, Թիւ 8, Ա. յարկ և 9
Ս. Ադամեան, Ղալաթիա, Ինայէթ խան
Ա. Եսամիտիս, Երէնքէօյ.
Ապտի պէյ, Վէզնէճիլէր.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թինէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Եղիէն Քրէժեղի, Թէվէքքէլ խան
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ե. Ռոսսի,
Պէօյիւքտէրէ ճառաքէսի. Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Րէսալ էֆ.
Բ. Սօմմարիվա, Բէնտիք
Ժ. Քիլիարիտիս, Ղալաթիա Պորսային դէմ.
Ս. Այմէլօղլու, Պոլիս.
Իհսան պէյ,
Քիւչիւք Իսմայիլ փաշա խան.

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

100—20

ԼԱ ՊԱԼՈՒԱԶ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1863 ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՊԱԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ	15,243,000 ՖՐ
ՎՃԱՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ	113,000,000 ՖՐ.

Այս ընկերութիւնն ապահովագրութիւններ կ'ընդունի հրդեհի, կայծի և շոգեկից կաթսաներու պայթման, անշարժ ստացուածքներու, և ամէն տեսակ կարասիի և վաճառքի վրայ։

Ընկերութեան գրասենեակ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ ի Պոլիս

Ընդհանուր գործակալ ի Պոլիս

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՑՈՐ.

Պոլիս Ալալըմճի խան, Թիւ 16—18

100—75

ԼԸ ՓԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

LEPHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 ԻՆ Ի ՎԻԷՆՆԱ

ԿԱՑՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ	ՖՐՔ. 17,000,000
ԿԵԱՆՔԻ »	» 31,008,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ.

LA ESTRELLA

ԼԱ ԷՍԹՐԷՅԱ

ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՄԱՏՐԻՏ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	ՖՐՔ. 10,000,000
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ	» 12,000,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գրասենեակք, Կ. Պոլիս, Ալեմտաղ խան Թիւ 11—15

50—20

Լիազօր ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Գ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մէջ բնակող ընթերցողներուն կը յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղր.ի նամակի թուղթ անհրաժեշտ է։ Առանց թէ ոչ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՅ։

ԱԶԴ.—Մանկամարդային գործարանաց մասնագէտ հանրածանօթ ՏՈՔԹ. Ն. ՊՕՅԱՃԵԱՆ վերստին Պոլիս հաստատուած է։ Հիւանդ կ'ընդունի առաւօտէն մինչև ցերեկ Պահճէ գաբու Միօքեան Տիգրան էֆ.ի դեղարանը։ Վաւերացեալ ազգաց հիւանդներն ձրի կ'դարմանուին։

10—7

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

Կեդրոնատեղի՝ Ղալաթիա
Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Ենի Ճամի
Մասնաճիւղ՝ Բերա, Շիշակ համբայ Թ.348

ԴԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն—Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Իզմիր, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Քավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսքիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագայ, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանսուրէ, Նիքոսիա, Ուշաք, Բորդ—Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս և Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ—գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կ'զեղչէ. Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ, արժեթուղթեր և արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կ'պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կլոօրոններ և փոխանակագրերներ կ'գանձէ, սակարանական հրամաններ կ'գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կ'փոխէ, կ'առնէ ու կ'ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով և տոկոսով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի հարիւր տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ, մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք. 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 ու հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1^1/_2$ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կ'ստանձնէ և ասկէ զատ, ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գօնսինեասիոնով և ազատ անբաղէթոյով ապրանքներ առնենք կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), և անմիջապէս ստանձնելու պայմանաւ կ'գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր ևն. ևն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը և Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաև Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմէսները, և Օսմ. Պանքայի Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչև 10 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$% ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կուտայ պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփէին մէջ կ'պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ և պահեստի գումար	Փր. 9,500,000
Դրամագլուխ և պահեստ 17 վերապահովագրող ընկերութեանց որ գործոց բաժնեկից են	Փր. 142,750,000
31 Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք՝	Փր. 1,618,000,000
Վնասուց համար վճարուած մինչև 31 Դեկտ. 1904	Փր. 32,000,000

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎԱՅԻՆ փոխադրութեանց, ԿԵԱՆՔԻ և արկածներու, խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։

Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրութեան գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, Եգիպտոս և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Քրէտի Լիօնէ — ՓԱՐԻԶ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻԶՄԻՐ
Տէօյչ Պանք — ՊԵՐԼԻՆ, ՀԱՄՊՈՒՐԿ
Անկլօ Աւստրիէն Պանք — ԼՈՆՏՈՆ, ՎԻԷՆՆԱ, ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ
Պանք Նասիօնալ Պիւլկար, Պանք տը Քոմէրս — ՍՕՖԻԱ
Անկլօ Էճիփշըն Պանք — ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ համար Ընդհ. գործակալ՝ ԱՐՇԱԿ ՕՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի դէմ Թահտապուրուն խան

50—25

ՆՈՒՐԻԻ ՔԻՆԻ

(Իօտ եւ Թանէն)

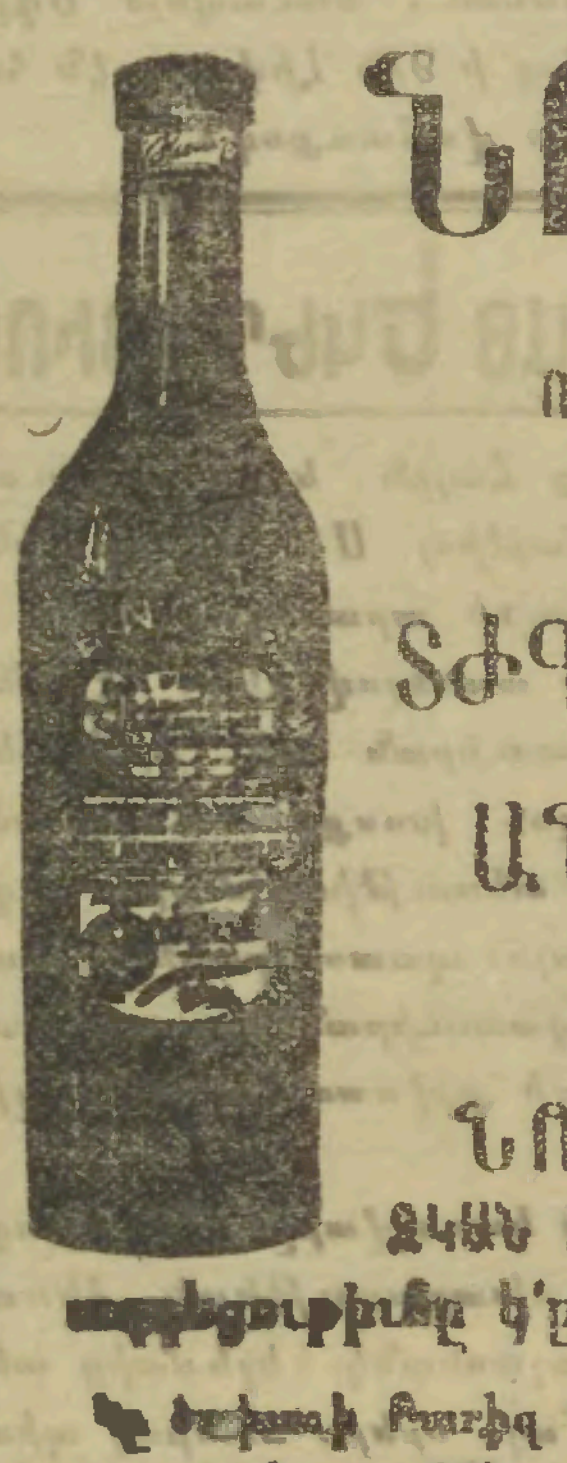
ՈՍԿՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԻՒՆԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ

ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՒՐԻԻ ՔԻՆԻՆ խիստ համեղ է և ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ մէջ գործածուելով անոր կերպարանք կ'տրուի։

Կ'ծախուի Բերայի Քէթէ և Հեմպէ վաճառատանց և Կ. Պոլսոյ ու գաւառաց գլխաւոր դեղատուներու մէջ։

40—9

ՊԱՅՄԱՆՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6	Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	3	»
ԵՌԱՄՍԵԱՑ	$1^1/_2$	»
ՏԱՐԵԿԱՆ » ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ	7	»
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	ՓՐ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՈՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	18	ՂՐ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7	Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36	ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18. ԵՌԱՄՍ.	9	»
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամենօրեայ Ֆիկարոյով	40	»

Օսմ. լիրան 108 ղրշ.— Անգլ. լիրան 119 ղրշ.—20 ֆր.նոցն $94^1/_2$ ղրշ.ին

Ի Թիֆլիզ 55 ղրշ.ին վրան կ'հանուի։

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար ԱՆՑՏԻՐ։   ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փուլ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բոսդայի փուլը 20 ղրշ.ի հաշիւով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բոսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բոսդ—Լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամիսի տարբերութիւնն արտաքոյին վրայ են։

Չէքերուն և Փօս''գրերուն վրայ, պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա թէ ոչ՝ երեք թերթ պակաս կ'ղրկուի։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան բստ օրինի։ Ապա թէ ոչ՝ չեն տպուիր։ Եկեղեցական ու բարեգործական Ծանուցումները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ա՛յն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Ցպարանին պաշտօնական Թըղթին՝ տպագրուած Տնօրէնէն, ու կընքուած Լրագրին սեփական էկնիքովը։

Պակաս թերթ կ'ղրկուի ամէն անոնց որ վերոյգրեալէն տարբեր տեղով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամները։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բոսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչև 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բոսդին կտրօնին ետևին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՉԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Զորօրինակ բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին, ծանօթ թէ անծանօթ, որի՛ ալ պատկանին։

Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն ուրեմն եթէ կանխաւ հասցնեն բաժնեգինը, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ մէկը ցոյց տան որուն դիմուի պայմանաժամին։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։ Ծօրչափ գողրեցնել չեն տալու թերթին առաքումը, բանած պայմանաժամի իրենցմէ կ'պահանջուի։

Հին թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Ձայնուած հեռագիրներն ետ չեն տրուիր։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1865 ԻՆ

ՊԱՀԵՍՏՔ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹՔ

35,000,000 ՖՐԱՆՔ

Թուրքիոյ համար Տնօրէն

Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Քոնքորտ օղլու Քասամ Բ. յարկ

ԾԱՆՕԹ.—Այս Ընկ.ը ծովային ամեն հին և ամենէն ընդարձակ գործառնութիւնն ունեցողն է Թուրքիոյ մէջ։

18

ԹՈՒԽ ՄԱՀԼ (31)

ՖՐԱՆՍՈՒԱՅԻ ՔՈ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌԻՆ ՎՐԱՅ

Թ.— ԿՈՐՈՎԻ ԿԻՆԸ

Ալ Հիւպէռին ուրիշ բան չէր մնար, բայց եթէ խոնարհիլ կարուկ ու յստակ կերպով արտայայտուած այդ կամքին առջև։

Ուստի սկսան ճամբանին շարունակել, նորակազմ սառոյցի խաւերուն ու ազատ մնացած ջուրի անցքերուն մէջէն։ Գնացքը հետզհետէ աւելի տաժանելի կ'դառնար, որովհետև օրերը կ'կարճընային այնչափ որչափ ցուրտը կ'աճէր։

Իզապէլ, իր մասին, կ'պայքարէր անդրդուելի ու հերոսական քաջասրտութիւնով մը։ Վրանին տակ, ամէն անգամ դադար առնելնուն, Հիւպէռին կրկնել կուտար, դէպի Բեհռ օդապարիկով գնացքին կարգ մը մանրամասնութիւնները։

—Այդպէս ուրեմն, կ'ըսէր դեռատի Ֆրանսուհին, սառոյցներու ճմլման պատուա՞ր մըն էր, ձեր ճամբան փակողը։

Եւ անմիջապէս կ'աւելցնէր.

—Ներեցէք, բարեկամս, եթէ կրկին հարցապնդումներովս կ'ձանձրացնեմ ձեզի։ Դիւրին է ձեզ համար, հասկնալ թէ ի՛նչ չափ յորդառութեան ալ կ'քաղեմ ձեր պատմութենէն։ Ամէն անգամուն, ուժի վերանորոգութիւն մը կ'պարգևէ ինծի ան։

Այն ատեն, իրենց միտքին ներկայացող զանազան վարկածներու վրայ կ'վիճաբանէին։

Ի՛նչ կար անանցանելի այդ պատուարէն անդին։ Գտածին էր ան արդեօք կայս երկիրի մը, որ անշարժացած ըլլայ քանըչորս ամսեայ շարժումին կեդրոնին վրայ։ Ընդհակառակը, չըջափակիչ ծովը մը չէ՞ր ան միթէ, հսկայական ներքին աւազանի մը բոլորտիքը, որ մարդկային նայուածքէ կոյս մնացած, ազատ ծով մը կ'պարունակէր։

Եւ իրարու կ'հարցնէին թէ ի՛նչ եղած կրնային ըլլալ Պ. տը Բէրայիօ և իր երկու ընկերները։ Երկու կամ երեք անգամ յոյսեր յղացան, որոնք ընդհուպ ցնդեցան։

Լոյսի զանազան փոփոխութիւններուն տակ, չըջանկարը ցնորային ու դիւթական կերպարանքներ կ'առնէր։ Երբեմն, խիստ արտակարգ պատրանքներու ձեռքը խաղալիկ կ'ըլլային։ Մերթ լեռնաշղթայ մը կ'նկատուէր հորիզոնին վրայ, մերթ պաշտելի հովիտներու ցոլցլալը կ'տեսնուէր, կամ կանանչ կորած, անանկ բուսականութեան մը տակ, որ բոլորովին անըմբռնելի կ'մնար, այդ աստիճան հիւսիսային լայնութիւններու վրայ։ Սառնապատ երկիրներու կրկներեւոյթը թերևս շատ աւելի խաբուսիկ է քան Սահարայի աւազի անապատներուն կրկներեւոյթը։

Բայց, հակառակ դիւթիչ այդ օդապարիկներուն, ցած բարեխառնութիւններուն ներկայութիւնը կ'բաւէր, ճամբորդներուն յիշեցնելու համար իրենց կացութեան իրականութիւնը։

Ջիերը քանի՛ կ'մօտենար, սառոյցէ տափտավայրին վրայ հետզհետէ կ'պակսէին ջուրի այն անցքերը, որոնց համար, նաւակները գործածել հարկ կ'ըլլար։ Հիմա, առանց ընդմիջումի, կամ ջուրէ անցնելու, 5էն 6 մղոն տեղ կրնային երթալ բալոնով։ Շուները հլու էին ամէն կերպով, ինչու որ կանոնաւորապէս կ'ստանային իրենց ուտելիքը։ Բայց յայտնի է որ, կրօէնլանտական այդ ցեղը շատ մօտ է նախնական, եթէ ոչ վայրենի վիճակին, ինչու որ շատ շուտ կ'յէշէ ու կ'վերադառնայ իր գիշակերի բնազդին։ Ուստի պէտք էր մօտէն հսկել անոնց վրայ և ոչինչ թողուլ անոնց ձեռնհասութեան չըջանակին մէջ, որ կարենայ գրգռել անոնց ցանկութիւնները և մէջերնին կռիւներ յարուցանել։

Դէպի առաջ այս գնացքին ամէնէն շահագրգռական միջադէպերէն մէկը տեղի ունեցաւ առաւօտ մը, երբ երկոտասնյակները, սառակալուձ քամիի մը սառնամանիքին վախովը, իրենց պառկելու պարկերուն մէջ մտած ըլլալով, տակաւին դուրս ելած չէին իրենց վրաններէն։

Սալվաթօր որ ամէն առանձնաշնորհեալ կ'վայելէր, և որ այդ պատճառով իսկ, մեծապէս նախանձի առարկայ էր իր ցեղակիցներուն կողմէ, արթնցած էր արդէն և հակառակ զէրօէն վար 28 աստիճան ցուրտին, կ'դեգերէր կայանին չըջակաները։

Էսքիմացի Բէթրիգզէն՝ որուն յանձնուած էր վոհմակին հսկողութիւնը, բոլորովին ակամայ անմտածութիւնով մը, պէտք եղածին չափ ամուր կերպով մը կապկպած չէր շուները և ձգած էր զանոնք կայիէ միակ կապի մը անցուած։

Անօթութենէն մղուած՝ որ ինքյուրն հանգամանք մը ունի իրենց սառամօղքին մէջ, շուները այնչափ չարժըրլկած էին որ, վերջապէս յաջողած էին ամբողջովին ազատել զիրենք զսպող կապկպանքէն։

Իրենք իրենց գլխուն մնալով, փախչելու սկսան, առհաւական վայրենի վիճակներու մասյլ վերյուշումէ մը ազդուած անշուշտ։ Ճամբորդներուն քունէն օգտուելով, սառնադաշտին վրայ խոյացած էին խոլ արշաւով մը, և թերևս անգամ մըն ալ չվերադառնալու միտքով։

Բայց անօթութիւնը որ գայլերը դուրս կ'հանէ անտառէն, շուները կ'վերադարձնէ իրենց բնիկ կայքի շղթային։

Եւ պատահեցաւ որ, յուսահատօրէն ամեալ տափավայրի մը վրայ, ապարդիւն ու հեռաւոր հետապնդութիւններէ ետքը, երկոտասնյակներուն օժանդակներ յիշեցին իրենց ամենօրեայ կերակուրը, և ամէնքն ալ, ըլլա՛յ տառանձին, ըլլայ համախումբ, կայան եկան։

Այնպէս որ, օգնական 6ին առտուն, համբանքի ժամանակ ոչ մէկը բացակայ գտնուեցաւ։

Գոյութիւն ունի՞ արդեօք շուներու յատուկ լեզու մը։ Պէտք է ընդունիլ որ այո, ինչու որ բոլոր փախստականները, գրեթէ անմիջապէս հրաւակներու փոխուելով, միահամուռ կերպով ուղղուեցան դէպի այն բալոնը, զոր մինչև այն ատեն քաշելու պաշտօն ունէին, և զոր հիմա կոզապելու իրաւունք ունենալ կ'կարծէին։

Եւ իրենց սուր հոտառութեան շնորհիւ, յարմար դառեցին բալոնին ետեւի մասին վրայ յարձակիլ։

Սրդարև հոն էր որ կուտակուած էին ճամբու պարէնները։

Շէկ մազերով, քաշ ու կորով, խոշոր շուն մը, որ վոհմակին պարագլուխն էր, առաջին նշանը տուաւ։

Ցատկեց ուտելիքի հակերուն վրայ և մասնաւորապէս թարմ միս պարունակող ծրարին վրայ և ճանկի հարուածով մը զայն ծածկող կտաւը պատռելով, մէջը խոթեց իր սուր կնճիթը և դուրս քաշեց առնուազն մէկ քիլօկրամ կշռող միսի կտոր մը։

Օրինակը շատ քաջալերական էր և կարելի չէր որ չհետևէին անոր։

Ակնթարթի մը մէջ ամբողջ ջոկատը որսին վրայ խոյացաւ։

Եւ ապշեցուցիչ վարպետորդութեամբ մը, իրենք իրենց մէջ խոր լռութիւն պահեցին, որպէսզի գնացող երկոտասնյակներուն ուշադրութիւնը չհրաւիրեն իրենց վրայ։ Ոչ մէկ ձայն, ոչ մէկ ողջակ բարձրացաւ, յարձակողներուն խումբին մէջէն։

Բայց այն ատենէ իսկապէս գիւցազներգական տեսարան մը տեղի ունեցաւ։

Ճիշդ այն պահուն էր որ, պապա Սալվաթօր, քունը առած, ուզած էր պըզտիկ պտոյտ մը կատարել, հակառակ ցուրտ օդին։

Նոր սկսուած աւարառութիւնը տեսաւ չտեսաւ, առանց նոյնիսկ բոպէ մը կորսնցնելու, խոյացաւ բովանդակ վոհմակին վրայ, էն առաջքը կայնած երկու շուները տապալեց և բալոնին վեր չելլալով, վրան ելաւ և դէմ դրաւ ամէնուն։

Բացարձակապէս անակնկալ ու թատերական տեսարան մը եղաւ առիկա։

Կրօէնլանտական շուներէն ոչ մէկը կը սպասէր այդ անպատեհ միջամտութեան։

Նախ և առաջ սկսան նահանջել, չվստահելով իրենց ուժին վրայ, կամ աւելի չիտակը, անգիտանալով ուժը այդ հակառակորդին՝ որ այդպէս մէկէն իմէկ երևան ելած էր։ Այդ աղուացեղ արարածը, այդ «չքեղանքի շունը», ինչո՞ւ համար մոռնալով համերաշխութեան ու եղբայրակցութեան սկզբունքները, եկած էր խառնուիլ ու արգելք ըլլալ իրենց պէս ռամիկներուն գործին։ Կաղքեր քաշելու դատապարտուած այդ խեղճուկ կենդանիներուն երակներուն մէջ, յանկարծ դարաւոր ատելութիւններ վառեցան. գգուանքի առարկայ եղած ու առանց աշխատելու հանգիստ ապրող այդ ինքնահաւանին դէմ։ Խուլ մռլտուքներով վերէն վար չափեցին յալբառօրեան նախկին սերունդներու այդ չառաւիղը, որուն ցեղը երկար ատեն հինն Եւրոպայի մէջ ապրելով, բոլորովին փոխուած էր, և իր նախկին ցեղակիցները մոռնալով՝ ինքզինքը մեծ բանի մը տեղ դրած էր։ Եւ բոլոր ռամիկներու այդ խուժանը կ'ուզէր պատրաստուեցաւ այդ չփացածին դէմ, որ իր սիրոյն իրաւունքը պաշտպանելու համար, կ'համարձակէր իր ցեղակիցներուն դէմ ելլալ։

Իսկ, Սալվաթօր, բալոնին վրայ կանգնած, հերոսի իր խրոխտ կեցուածքով, կ'յիշեցնէր պատմութեան այն կռուողները որոնք միամինակ կ'կռուէին Սաբաղէններու ամբողջ ջոկերներու դէմ։

Այնչափ հպարտ որչափ Ռոլան, որ չէր ուզեր օգնութիւն կանչելու փողը հնչեցնել, թէռ-նէօվը ձայն չհանեց բնաւ իր տէրերը արթնցնելու համար։ Փոխադարձաբար, իր թշնամիներն ալ, իրենց թիւին գերակշռութեանը իսկ, յաղթելու ապահով ըլլալնուն, չուզեցին աղմուկ յարուցանելով, վտանգի ենթարկել իրենց յաղթանակին արդիւնքը։

Նախ և առաջ, Սալվաթօրի չուրջը, սուր ճանկերու ու ճմլթկած կնճիթներու չըջանակ մը կազմեցին։ Թշնամանքի ու սպառնալիքի ժամանակամիջոցն էր ան, ինչպէս Հոմերական պայքարներուն մէջ։

Ցետոյ, կրօէնլանտականներէն մէկը, մէկէնիմէկ, խոյացաւ առաջ և ցատքեց բալոնին վրայ։

Սալվաթօրի զօրաւոր ծնօտը հիւրընկալեց անոր կոկորդը, պրկեց ու մէկդի նետեց։

Երկրորդ մը, յետոյ երրորդ մը նոյնութեցան առաջ և միևնոյն եղանակով ընդունուեցան։

(Շար.)